

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ**

**МАТЕРІАЛИ
VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МАГІСТРАНТІВ І СТУДЕНТІВ
ЗА ПІДСУМКАМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 2020 РОКУ**

КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Мелітополь 2020

VIII Всеукраїнська науково-технічна конференція магістрантів і студентів ТДАТУ. Кафедра суспільно-гуманітарних наук: матеріали VIII Всеукр. наук.-техн. конф., 01-18 листопада 2020 р. Мелітополь: ТДАТУ, 2020. 54 с.

У збірнику представлено виклад тез доповідей і повідомлень поданих на VIII Всеукраїнську науково-технічну конференцію магістрантів і студентів Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Тези доповідей та повідомлень подані в авторському варіанті. Відповідальність за представлений матеріал несуть автори та їх наукові керівники.

Матеріали для завантаження розміщені за наступними посиланням:

<http://www.tsatu.edu.ua/nauka/n/rada-molodyh-vchenyh-ta-studentiv/> - сторінка Ради молодих учених та студентів ТДАТУ

<http://www.tsatu.edu.ua/nauka/n/naukovi-vydannja/> - «Наукові видання» ТДАТУ

Відповідальний за випуск: к.і.н., ст. викладач Михайлов В.В.

© Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2020

ЗМІСТ

СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

<i>Буркот О.В., Шлеїна Л.І.</i> Гендерні стереотипи в мові.....	6
<i>Власенко А.О., Шлеїна Л.І.</i> Гендерні особливості вивчення філології.....	7
<i>В'юн В.В., Поправко О. В.</i> Людина у просторі віртуальної реальності.....	8
<i>Ганчук М. М., Акулова Н. Ю.</i> Своєрідність рецепції класичного міфу в романі «Виголошення лоту 49» Томаса Пінчона.....	9
<i>Горлова К.О., Шлеїна Л.І.</i> Гендерні стереотипи у засобах масової інформації.....	10
<i>Гусєва Д. М., Поправко О. В.</i> Філософський вимір екологічних проблем сучасності: український контекст.....	11
<i>Джантатова А.А., Шлеїна Л.І.</i> Гендерна асиметрія мови у назвах професій.....	12
<i>Дидичкін В.О., Адамович А. Є.</i> Особливості інформатизації навчального процесу.....	13
<i>Дмитров О.М., Єременко Л.В.</i> Психологія управління персоналом під час дистанційної роботи.....	14
<i>Дяткова Є.С., Шлеїна Л.І.</i> Гендерні стереотипи: їх сутність і зміст.....	15
<i>Дяткова Є.І., Ісакова О.І.</i> Роль філософії в осмисленні глобальних проблем сучасності.....	16
<i>Жеглова А.О., Максимець О.М.</i> Запозичення в сучасній економічній лексиці.....	17
<i>Кабісов Д.В., Вельчева Н.М.</i> «Казка про калинову сопілку» О. Забужко - твір про добро і зло, про одвічну трагедію українського роду... ..	19
<i>Кірова Т.С., Смоковська Е.І.</i> Історичний аспект формування поселень ногайців у Мелітопольському повіті в кінці XVIII – на початку XIX ст.....	20
<i>Клипач А.М., Мельник О.О.</i> Перспективи розвитку ядерної енергії у світі та в Україні.....	21
<i>Корощенко М.Г., Михайлов В.В.</i> Екологічні громадські організації в Україні.....	22
<i>Круглова І.С., Адамович А. Є.</i> Особливості формування і розвиток мовної особистості студента.....	23
<i>Лакосіна А.О., Мельник О.О.</i> Становлення сонячної енергетики.....	24
<i>Маджар Р. Ю., Тараненко Г.Г.</i> Ефективність самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання	25

<i>Мальчев Б. Р., Зімонова О.В.</i>	
Мова шлюбних промов.....	26
<i>Мальчев Б.Р., Адамович А. Є.</i>	
Реалізація феміністичної теми у публіцистичній та творчій діяльності Лесі Українки.....	27
<i>Мальчев Б.Р., Михайлов В.В.</i>	
Роль України у спробах вирішення Придністровського конфлікту.....	28
<i>Неживенко Т.С., Поправко О. В.</i>	
Екологічні детермінанти формування світогляду особистості в системі сучасної освіти...	29
<i>Патяка Т.А., Єременко Л.В.</i>	
Адаптація працівників на новому робочому місці.....	30
<i>Перерва О. О., Акулова Н. Ю.</i>	
Поняття «паратекст» у сучасному літературознавстві.....	32
<i>Прокопенко В.В., Максимець О.М.</i>	
Назви страв в українській фразеології.....	33
<i>Радіонова С.Р., Максимець О.М.</i>	
Проблематика та жанрово-стильова парадигма творчості Макса Кідрука.....	34
<i>Родін Б.О., Мельник О.О.</i>	
Становлення електрики, як науки.....	35
<i>Рош В.В., Ісакова О.І.</i>	
Прогрес як проблема.....	36
<i>Роціна А.А. Шлєіна Л.І.</i>	
Гендерна дискримінація у ХХІ столітті.....	37
<i>Роціна А.А., Мельник О.О.</i>	
Культура України у період Другої світової війни.....	38
<i>Русінова О.Г., Генчева Е.Д.</i>	
Двомовність студентів Північного Приазов'я та її наслідки.....	39
<i>Рябошапка Ю.В., Ісакова О.І.</i>	
Розвиток духовно-моральної культури студентів.....	40
<i>Савельєва Н.В., Тараненко Г.Г.</i>	
Критичне мислення як важлива soft skills навичка майбутнього фахівця.....	41
<i>Самохвалова А.Ю., Єременко Л.В.</i>	
Особливості системи управління конфліктами.....	42
<i>Синя К.О., Єременко Л.В.</i>	
Тимблдинг як спосіб ефективного управління командою.....	44
<i>Топольницький Г.К., Мельник О.О.</i>	
Поселенці Таврійської губернії у ХІХ столітті.....	45
<i>Ускова С.О., Адамович А.Є.</i>	
Особливості розвитку вітчизняного порівняльного літературознавства і мовознавства....	46
<i>Хачко В.О., Адамович А. Є.</i>	
Особливості збереженні змісту під час перекладу.....	47
<i>Чернишова П.А., Шлєіна Л.І.</i>	
Ціннісні орієнтації молоді.....	48
<i>Чертюк В. В., Єременко Л.В.</i>	
Формування стилю управління в сучасних організаціях.....	49
<i>Шапотіннікова В. Р., Максимець О.М.</i>	

Мовна культура реклами в сучасному інформаційному просторі.....	50
<i>Шаріпов Д. О., Адамович А. Є.</i>	
Поняття мовної особистості у контексті мовознавчих термінів.....	51
<i>Шило А. С., Єременко Л.В.</i>	
Жіноче лідерство.....	52
<i>Шликов Є.С., Поправко О. В.</i>	
Забезпечення сталого розвитку в контексті реалізації ноосферної концепції В. Вернадського.....	53

СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В МОВІ

Буркот О.В., sandra.burkot2@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

На сьогоднішній день гендерні стереотипи займають значне місце в всіх інституціях та різноманітних сферах людської діяльності. Не виключенням є і засоби масової комунікації, які здатні впливати на масову свідомість та поведінку індивідууму в суспільстві. Роль стереотипів у комунікаційних процесах вкрай важлива: вони закріплюють інформацію про однорідні явища, факти, предмети, процеси, людей і т.д.; дозволяють людям обмінюватися інформацією, розуміти один одного, брати участь у спільній діяльності, виробляти загальні погляди, однакову ціннісну орієнтацію, єдиний світогляд; прискорюють виникнення поведінкової реакції на основі насамперед емоційного прийняття або неприйняття інформації.

Гендерна «унормована» система в українському суспільстві та мові функціонує через ряд стереотипів – стандартних модулів поведінки, які напрацьовані у суспільстві і базуються на відповідному тлумаченні понять «чоловіче» та «жіноче». Гендерні стереотипи справляють великий вплив на процес соціалізації жінок і чоловіків.

Дослідники виділяють три умовні групи гендерних стереотипів в житті та мові [1]:

- Перша група стереотипів базується на відповідних уявленнях про психологічні риси та якості особистості чоловіків та жінок - стереотипи «masculine – feminine». Згідно з цими стереотипами чоловіки та жінки є протилежностями. Чоловікам приписується активне, творче начало, здатність вирішувати проблеми, застосовувати розвинуте логічне мислення та власну компетентність. Жіноче ж начало – природно-репродуктивне і тому жінка повинна бути покірною, залежною, емоційною.
- В основу другої групи стереотипів покладені соціальні начала. Дана група стереотипів закріплює професійні ролі чоловіків і жінок. Для жінки головними є ролі сімейні (жінка, мати, господарка), а для чоловіків – ролі професійні.
- До третьої групи гендерних стереотипів вчені відносять стандартизовані уявлення, які пов'язані з відмінностями у змісті праці – жіночої та чоловічої. Місце жінки - у сфері виконавчої та обслуговуючої праці, чоловіка – у сфері інструментальної та творчої праці.

Отже, Навчитися вирізняти гендерні стереотипи, втілені в мові, переконатися, що мова «віддзеркалює» різне ставлення суспільства до жінок і чоловіків, тому мова є одним із джерел відтворення гендерних ролей.

Список використаних джерел

1. Магдюк Л. Гендерні стереотипи - національний та міжнародний тренер-експерт з гендерних питань – Маркетинг в Україні, 2011. – с. 7.
2. Шлеїна Л.І. Гендерна культура студентської молоді в умовах закладу вищої освіти. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Випуск № 20 Том 3, 2018. 186 с. С.176-179.
3. Шлеїна Л.І. Законодавча база реалізації гендерної культури в навчально-виховному процесі ЗВО. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. № 69 Том 3. С. 177-181.

Науковий керівник: Шлеїна Л.І., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ФІЛОЛОГІЇ

Власенко А.О., vlasenko00000@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Довгий час тема взаємин мови і гендеру була віддалена від лінгвістики, і тематичних досліджень в цій області не проводилося, існував лише розрізнений опис відмінностей в особливостях чоловічого та жіночого мовлення.

Те, що жінки та чоловіки говорять по-різному людство помітило дуже давно. Відлуння цього знаходить місце в фольклорі різних народів, таких як Англія, Франція, Україна та Росія. А також спостереження над відмінностями в чоловічому та жіночому мовленні виявляється в щоденниках, листах і літературних творах.

Щодо особливостей особистості й темпераменту психологи стверджують, що жінки більшою мірою екстравертні, товариські, активні, емпатичні й дбайливі, а чоловіки більш автономні, настійливі, авторитарні й інтелектуальні. Жінки, як правило, перевершують чоловіків у всьому, що стосується мови: дівчатка починають раніше говорити, мають багатший словниковий запас, утворюють складніші й різноманітніші речення. Чоловіки частіше є лідерами; їхня самооцінка залежить від успіхів у сфері предметної діяльності, стабільніша і загалом вища від жіночої.

До речі, з 1754 по 1756 рік в газеті The World було опубліковано ряд нотаток про нову лексику англійської мови того часу. Багато авторів цих статей відзначали особливу роль жінки в цьому процесі приписуючи їм словотворчу функцію.

Однак сьогодні, коли розвиток та мислення людей не стоїть на місці, і прогрес йде вперед з шаленою швидкістю, люди звільняються від гендерних стереотипів. Все більше професій перестають ділитися на чоловічі та жіночі, і філологія не є виключенням.

Є багато чоловіків що володіють багатьма мовами, навчають їм, ведуть наукову діяльність, вступають з новаторськими ідеями стосовно філології. Яскравим прикладом цього може бути відомий український філолог Олександр Авраменко. Він один з найвідоміших дослідників і популяризаторів української мови, викладач, письменник та літературознавець. Він вчитель вищої категорії та почесний працівник освіти України, на його рахунок чимала кількість виданих підручників для шкіл, самовчителів та посібників з підготовки до ЗНО.

Список використаних джерел:

1. Шлеїна Л.І. Гендерна культура студентської молоді в умовах закладу вищої освіти. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Випуск № 20 Том 3, 2018. 186 с. С.176-179.
2. Шлеїна Л.І. Законодавча база реалізації гендерної культури в навчально-виховному процесі ЗВО. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. № 69 Том 3 (С. 177-181) /2020.
3. <https://cyberleninka.ru/article/n/gendernaya-problematika-v-zarubezhnom-teoreticheskom-yazykoznanii-k-istorii-voprosa/viewer стр.121>
4. <https://studfile.net/preview/5470053/page:18/>
5. <https://cyberleninka.ru/article/n/gendernye-issledovaniya-v-lingvistike-istoriya-sovremennost-perspektivy/viewer>

Науковий керівник: Шлеїна Л.І., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ЛЮДИНА У ПРОСТОРИ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

В'юн В.В., varavka.valentinka@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Сьогодні віртуальна реальність стала частиною повсякденного життя – звичною справою для кожної людини стали віртуальне спілкування, здійснення онлайн-покупок, заняття спортом, навчання, віртуальні подорожі тощо. Така ситуація дає підстави говорити про віртуалізацію суспільства.

Під віртуалізацією суспільства ми розуміємо процес заміщення реальних соціальних відносин їхніми віртуальними образами. Із поширенням віртуальної реальності майже у кожної людини утворився світ паралельний реальному, в якому вона отримує можливість розкрити свій внутрішній світ, реалізувати приховані бажання й думки. Однак, існують і чималі загрози, пов'язані, зокрема, з проблемою становлення особистості.

Віртуальна реальність негативно впливає на свідомість людини, деформуючи реальність. Систематичне й тривале перебування індивіда у віртуальному просторі може кардинально змінити його свідомість, чуттєво-емоційний досвід і поведінку, що дозволяє говорити про формування нового типу особистості – «віртуальної особистості», для якої характерні специфічні образи себе й життєвого світу. Віртуальна особистість має практичну можливість створювати свій «ідеальний світ», у якому вона реалізує ідеальний образ себе. Їй властиві також інші уявлення про існування, простір і час, свободу, моральні цінності, особистісні взаємини й інші життєво-важливі категорії та цінності буття. Сприйняття їх крізь призму невіртуального, життєвого світу формує у свідомості особистості неадекватний образ, який за багатьма параметрами поступається «ідеальному світу» віртуальної реальності. У результаті цього образи світу можуть знецінюватись в сприйнятті життєвого світу й виникати почуття відчуження у ставленні до нього, включаючи і сферу міжособистісних відносин. У масштабах соціуму це може стати ще однією серйозною причиною наростання в ньому відчуженості.

Особливо актуальною окреслена проблема є для сучасної молоді людини, яка вступає в період максимальної соціальної комунікативності, коли відбувається формування соціальної зрілості, входження в світ дорослих та адаптація до нього [1, с. 121]. Привабливість віртуального світу, особливо вільне середовище і вільна особистість, призвела до того, що молодь менше часу проводить у колі сім'ї, близьких, друзів, натомість вона живе у віртуальному просторі, поруч з чужими й незнайомими людьми. Більше того, різноманітні цінності віртуальної спільноти формують у молодих людей безпорадність, послаблюють їх соціальну особистість. Тому, коли молодь входить в суспільство і зустрічається з реаліями й соціальними проблемами, вона не може їм протистояти.

Отже, як бачимо, віртуалізація суспільства є однією з актуальних проблем сьогодення. Ми переконані, для того, щоб її вирішити, необхідно, передовсім, повернути до неї увагу самої молоді, адже кожна людина повинна усвідомити власну відповідальність у використанні сучасних інформаційно-комунікативних засобів. Завдання кожного – використовувати можливості власного розуму таким чином, щоб отримувати від нових досягнень максимум користі, але, при цьому, не допустити заміщення реального світу віртуальною реальністю.

Список використаних джерел

1. Поправко О. В. Віртуальна реальність: уособлення ідеального чи втеча від дійсності? *Гуманізм. Людина. Ідеальне* : Матеріали Міжнародних людинознавчих філософських читань (Дрогобич, 2016 р.). Дрогобич : ТзОВ «Трек-ЛТД», 2016. С. 121–288.

Науковий керівник: *Поправко О. В., к. філос. н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

СВОЄРІДНІСТЬ РЕЦЕПЦІЇ КЛАСИЧНОГО МІФУ В РОМАНІ «ВИГОЛОШЕННЯ ЛОТУ 49» ТОМАСА ПІНЧОНА

Ганчук М. М., *ganchukmn@gmail.com*

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Проблема постмодерністської рецепції міфу не нова для літературознавства. Вкажемо, до прикладу, на розвідки А. Безрукова, К. Галаніної, І. Зварича, С. Ісаєнко, Н. Лихоманової, Ю. Логвиненко, С. Маслової та ін. Попри розмаїття дослідницьких підходів науковці погоджуються, що, як і в художній культурі попередніх епох, міф залишається «одним із центральних феноменів художньої рефлексії» (С. Ісаєнко) в літературі постмодернізму.

Томас Пінчон є центральною постаттю американського постмодерністського канону. Його роман «Виголошення лоту 49» (*The Crying of Lot 49*, 1966) становить яскравий зразок постмодерністської прози. У творі знайшла вираження така її специфічна ознака, як гра з попередньою культурною традицією, що реалізується через пародіювання, іронічне переосмислення образів і сюжетів, інтертекстуальність.

Особливе ставлення до тексту, в різних значеннях цього слова, в цілому є прикметною властивістю як постмодернізму загалом (пригадаймо світоглядно-естетичну універсалію «світ як текст»), так і творчості Томаса Пінчона зокрема. Йдеться про бартівське розуміння, коли кожен текст є інтертекстом – інші тексти присутні в ньому на різних рівнях у більше або менше впізнаваних формах.

Цитування чужого тексту або створення такої ілюзії відіграє важливу роль у сюжеті роману «Виголошення лоту 49». Не випадково одним з «авторських принципів фабуляції» є палімпсест [1, с. 298]. З-поміж текстів і культурних кодів, до яких удається письменник у досліджуваному творі, особливе місце належить міфам. Вони створюють характерну для постмодерністської плюральності багатозначність.

У найбільш популярному своєму творі митець звертається до сюжетів античної міфології. Найперше це проявляється в активному використанні прецедентних номінацій. Так, ім'я головної героїні Едіпи Маас відсилає до відомого міфу про безталанного царя Фів. Крім цього, у романі з'являється вигаданий письменником топонім Сан-Нарцисо – місто, яке відвідує жінка, зупиняючись у motelі під назвою «Палати Ехо».

Інша особливість міфопоетики Томаса Пінчона полягає в тому, що зазвичай у сюжетах його прози містяться натяки або відверті паралелі з певним міфом. У романі «Виголошення лоту 49», наприклад, опис басейну стає алюзією на плесо водойми, у якій Нарцис побачив своє відображення. Смысловий консонанс підсилюється повторюваними сценами (у тексті їх щонайменше три), коли Едіпа зображується перед свічадом.

Сюжет аналізованого роману викликає певні асоціації як з детективним жанром, так і з трагедією Софокла «Цар Едіп», адже в основі фабули усіх цих творів – пошук істини. Показово також, що софоклівська трагедія, згідно з Дж. Кавелті, є більше ніж пращуром сучасного детективу, адже нагадує радше квазидетективну прозу Х. Л. Борхеса [3, с. 133], чий вплив на американського постмодерніста сьогодні доведений [2].

Отже, роман «Виголошення лоту 49» Томаса Пінчона багатоплановий і багатозначний, що безпосередньо зумовлене зверненням письменника до міфу.

Список використаних джерел

1. Нестелєєв М. Лабіринти американського постмодернізму. К. : Темпора, 2019. 328 с.
2. Castillo A. D. Borges and Pynchon: The Tenuous Symmetries of Art. New essays on *The Crying of Lot 49* / ed. by P. O'Donnell. Cambridge : Cambridge Univ. Pr., 2001. P. 21–46.
3. Cawelti J. G. Adventure, Mystery and Romance: Formula Stories as Art and Culture. Chicago and London : The University of Chicago Press, 1976. 344 p.

Науковий керівник: Акулова Н. Ю., к.ф.н., доцент кафедри германської філології, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ У ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Горлова К.О., sandra.burkot2@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Наймогутнішим фактором формування суспільної свідомості є засоби масової комунікації. Вони закріплюють у суспільній думці певні поняття й стереотипи. Сьогодні в сучасному світі темп життя помітно пришвидшився, а потік інформації зріс, тому стереотипи мають велике значення для нормального функціонування соціуму й людини в ньому, томущо, насамперед, вони виконують функцію «економії мислення», сприяють відомому «скороченню» процесу пізнання й розуміння того, що відбувається у світі й навколо людини, а також прийняттю необхідних рішень. Роль стереотипів у комунікаційних процесах взагалі вкрай важлива: вони закріплюють інформацію про однорідні явища, факти, предмети, процеси, людей і т. д.; дозволяють людям обмінюватися інформацією, розуміти один одного, брати участь у спільній діяльності, виробляти загальні погляди, однакову ціннісну орієнтацію, єдиний світогляд; прискорюють виникнення поведінкової реакції на основі насамперед емоційного прийняття або неприйняття інформації.

У швидкому продажу товарів зацікавлено багато людей. Це й виробники, й постачальники, й продавці. Їм допомагає реклама. Тому за кожною рекламою приховано численні фінансові інтереси, тобто великі гроші. У гонитві за прибутком люди часом нехтують моральними цінностями. А представники ЗМІ, погоджуючись розмістити на своїх шпальтах чи телеканалах дискримінаційний сюжет або текст, укладаючи договір і отримуючи за це кошти, часто прикриваються тим, що, мовляв, «редакція не несе відповідальності за зміст реклами». Але це не може бути їхнім виправданням.

У більшості країн Європи реклама, що містить упереджене, стереотипне зображення жінок і чоловіків або використовує сексуальний образ жінок та їх тіла, забороняється тому, що порушує законодавчу норму рівноправності. Є такі закони і в Україні. Зараз потрібно зробити все, щоб вони функціонували.

Українські ЗМІ не повинні відображати власні погляди та переконання, піддаючись впливу з боку політиків, а навпаки, вони мають висвітлювати інформацію об'єктивно та достовірно. Це стає можливим тільки при їхній повній реальній самостійності, незалежності та свободі дій, що вирішується на законодавчому рівні.

Засоби масової інформації (зокрема телебачення) мають вагомий вплив на формування та затвердження в масовій свідомості гендерних стереотипів, оскільки сьогодні вони виступають не тільки важливим суспільним інститутом, але й каналом передання та отримання інформації. Саме тому зараз вони розглядаються як один з важелів впливу на масову суспільну свідомість, четвертою гілкою влади, неодмінною складовою становлення інформаційного суспільства тощо. А отже, гендерні стереотипи, що побутують у текстах телереклами, обов'язково вкорінюються у свідомості пересічних громадян — і ті, що вже існували, і ті, які недавно з'явилися, а крім цього, за допомогою ЗМІ поширюються стереотипні образи та практики, запозичені в інших країн.

Список використаних джерел.

1. Магдюк Л. Гендерні стереотипи - національний та міжнародний тренер-експерт з гендерних питань – Маркетинг в Україні, 2011. С. 7.
2. Шлеїна Л.І. Гендерна культура студентської молоді в умовах закладу вищої освіти. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Випуск № 20 Том 3, 2018. 186 с. С.176-179.

3. Шлеїна Л.І. Законодавча база реалізації гендерної культури в навчально-виховному процесі ЗВО. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. № 69 Том 3 (С. 177-181) /2020.

Науковий керівник: Шлеїна Л.І., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Гусєва Д. М., *diana99gus@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

На початку третього тисячоліття в науковому пізнанні склалась нова парадигма, яка передбачає пильний інтерес суспільства до збереження живої природи в усьому її різноманітті і змінах, обумовлених новим характером ставлення до неї людини. Як свідчить історія розвитку людства, людина на всіх стадіях свого розвитку була тісно пов'язана з навколишнім середовищем, але відтоді, як сформувалось високоіндустріальне суспільство, її небезпечне втручання в природу різко посилилось. Як результат, сьогодні споживацьке ставлення людини до природи загрожує перерости в глобальну небезпеку для всього людства. Щоб запобігти таким негативним наслідкам, людству необхідно впроваджувати гуманістичну екологічну політику як комплекс заходів, необхідних для забезпечення динамічної рівноваги людини й навколишнього середовища.

Що стосується українського контексту окресленої проблеми, то треба констатувати, що екологічна проблема сьогодні стоїть досить гостро. Спектр її широкий і різноманітний. Серед актуальних проблем сьогодення є забруднення води і погіршення якості водних ресурсів, забруднення повітря, недоцільна вирубка лісів, вимирання багатьох видів тварин, неефективна утилізація побутових відходів, негативний вплив джерел радіації і багато іншого.

Серед причин, які обумовили складну екологічну ситуацію в нашій державі екологи виділяють відсутність ретельно розробленої нормативно-правової бази, що стосується регулювання відносин у природоохоронній діяльності (зокрема, штрафи за нанесення шкоди середовищу, які не відповідають заподіяній шкоді). Недоліком можна назвати і той факт, що громадські організації та інститути громадянського суспільства в Україні беруть незначну участь в справі охорони природи, на відміну від зарубіжних країн, де така практика широко поширена і є досить ефективною. Отже, очевидно, що екологічна криза в нашій країні є комплексною, а тому потребує системного філософського осмислення. Вітчизняні вчені все частіше доходять до висновку, що екологічну кризу неможливо вирішити без формування у широких верств населення екологічної свідомості [1].

Однак, ми вважаємо, що подібна мета передбачає серйозну світоглядну трансформацію суспільства – позбавлення від крайнього антропоцентризму і виховання більш поважного ставлення до природи (в іншому випадку, будь-які політичні заходи будуть марними, оскільки громадяни не розумітимуть необхідності жорстких заходів що до охорони навколишнього середовища). Важлива роль у цьому процесі належить філософії як теоретичній формі світогляду. В її межах здійснюється узагальнене світоглядне осмислення екологічних проблем; виробляється понятійно-категоріальний апарат з проблем взаємодії людини, суспільства й природи, і, відповідно, формується екологічна форма суспільної свідомості; відбувається пошук найбільш ефективних шляхів вирішення екологічних проблем сучасності.

Список використаних джерел

1. Ісакова О.І. Роль філософії в осмисленні глобальних проблем сучасності. *Key issues of education and sciences: development prospects for ukraine and poland*. Volume 3. Stalowa Wola, Republic of Poland. 2018. С. 107 – 110.

Науковий керівник: Поправко О. В., к. філос. н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ГЕНДЕРНА АСИМЕТРІЯ МОВИ У НАЗВАХ ПРОФЕСІЙ

Джантатова А.А. alii.dzhantatova2003@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Гендерна асиметрія – непропорційна представленість соціальних і культурних ролей статей (а також уявлень про них) у різних сферах життя. Ознака гендерної асиметрії – назви професій, які існують тільки у формі чоловічого або жіночого роду. Тільки форму чоловічого роду мають назви престижних професій і посад, що протягом тривалого часу вважалися недосяжними для жінок: юрист, хірург, директор, менеджер, професор, диригент, депутат, міністр, президент. Форму жіночого роду мають назви непрестижних професій та низькооплачуваних посад: покоївка, прибиральниця.

До останнього часу це виправдовувалося цілою низкою причин: суспільним поділом праці між чоловіками та жінками, перевагою чоловічої праці в колі відповідних посад і професій, відсутністю «ресурсів» у самій мові.

У сучасному світі всі випадки гендерної асиметрії розглядають як прояви мовного сексизму.

Назви осіб чоловічої статі у формі чоловічого роду вживаються й щодо жінки: «Вона – молодець, мудрець, геній, хвалько, підліток». «Вона – наш друг, ворог, кумир, свідок». Слів жіночого роду для назв таких якостей в осіб жіночої статі немає. Але мова віддає перевагу формі чоловічого роду і тоді, коли для позначення жінок є слова жіночого роду. Це так звані родові іменники та займенники чоловічого роду, які означають жінку й чоловіка водночас. Зокрема, в реченні «До мене підійшов студент з мого курсу» іменник чоловічого роду «студент» означає «особу чоловічої статі, що навчається в університеті». Проте в реченні «Кожен студент має пишатися тим, що навчається в нашому університеті» іменник «студент» не означає конкретну особу, а стосується усіх: і студентів, і студенток. Але у самому реченні «студентки» наче «непомітні».

Іменники за таким «поширеним» значенням використовуються у передачах радіо і телебачення, текстах реклами журналів і газет. Це можна чути у мові багатьох журналістів: «Сьогодні гостем програми була співачка...» або «Ганна Бойко – переможець нашого конкурсу» то що. «Ти не один!» – заставка на телеканалі «1 + 1». І тільки до свята Восьмого березня з'явилась нова заставка – «Ти не одна!». Телевізійне шоу на цьому каналі має назву «Найрозумніший», проте перемагає в ньому не тільки найрозумніший хлопець, а й найрозумніша дівчина.

Коли назви професій і посад жінок, насамперед престижні, існують тільки у формі чоловічого роду, це насправді виявляється найпотужнішим засобом впровадження до глибин свідомості думки про те, що жінки, які мають ці професії або посади, беруться «не за свою справу». Певно, це сильніше впливає на психіку людей і проникає в більш глибокі шари підсвідомості саме внаслідок своєї «непомітності».

Список використаних джерел

1. Шевченко, З. В. (Уклад.). (2016). Словник гендерних термінів. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. Відновлено з: <http://a-z-gender.net/ua/genderna-asimetriya.html>

2. «Ми різні – ми рівні». Основи культури гендерної рівності: Навчальний посібник для учнів 9 – 12 класів загальноосвітніх навчальних закладів / за ред. О. Семиколенової. К.: «К.І.С.», 2007. 176 с.
3. Шлеїна Л.І. Гендерна культура студентської молоді в умовах закладу вищої освіти. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Випуск № 20 Том 3, 2018. 186 с. С.176-179.
4. Шлеїна Л.І. Законодавча база реалізації гендерної культури в навчально-виховному процесі ЗВО. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. № 69 Том 3 (С. 177-181) /2020.

Науковий керівник: Шлеїна Л.І., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ОСОЛИВОСТІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Дидичкін В.О., dydychkin74@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Нові форми масової комунікації вимагають іншого способу життя і мислення, соціального спілкування в інформаційному суспільстві не оминає це і сферу освіти та виховання [1].

Поняття інформатизації (від англ. Informatisation) визначається як "сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян і суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної і комунікаційної техніки" [2].

Але для вдалого введення цієї системи у склад освітніх технологій необхідно: створити в кожному навчальному закладі єдину інформаційну освітню середу, яка б забезпечувала узгоджений доступ до інформації і ефективну роботу з нею всім учасникам освітнього процесу (адміністрації, педагогам, учням та батькам); організувати інформаційний обмін за допомогою електронної пошти та Інтернет між усіма навчальними закладами та районним управлінням освіти, розробити та впровадити єдину інформаційно-аналітичну систему; розробити систему інформаційних освітніх ресурсів, в тому числі районний освітній портал і єдину систему Web-сайтів навчальних закладів [4].

Інформатизація є одним із головних напрямів перебудови життя суспільства на основі використання достовірного, вичерпного і своєчасного знання у всіх суспільно значущих видах діяльності. Інформатизація охоплює три взаємопов'язані складові: медіатизацію (лат. - посередник) - удосконалення засобів збирання, збереження і поширення інформації; комп'ютеризацію - удосконалення засобів пошуку та оброблення інформації; інтелектуалізацію - розвиток здібностей, сприйняття і продукування інформації, тобто підвищення інтелектуального потенціалу суспільства, у тому числі використання засобів штучного інтелекту [3].

Перехід до формування нового інформаційного укладу життя ставить перед системою освіти завдання підготовки людей до життя та діяльності в нових для них умовах інформаційного суспільства. Це вимагає зміну підходів до проблеми інформатизації сфери освіти. Отже, в перспективній системі освіти повинні домінувати інформаційні компоненти

Список використаних джерел:

1. Адамович А. Є. Становлення дистанційної освіти як форми навчання. Розвиток наукових досліджень. матеріали 7-ї міжнар. наук.-практ. конференції, Полтава, 2011. С. 7-9.
2. Бондар О. А., Кравчина О. Є., Оліфіра О. М. Інформаційна культура як складова професіоналізму методичного працівника. Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/278/1/Inform_kult.pdf
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. Освіта України.-2002.- №16.-С.3-9.
4. Інформатизація.. Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.

Науковий керівник: Адамович А. Є., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ

Дмитров О.М., dmytrov.oleh@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Верховною Радою України був прийнятий Закон України від 30.03.2020 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», після впровадження якого з'явилася офіційна можливість переорієнтувати процес діяльності підприємства на віддалену роботу [1].

Дослідження міжнародної аудиторської компанії Deloitte [2] свідчить, що епідемія матиме найбільш негативний вплив на можливість обслуговувати клієнтів та споживачів, управління бізнесом, обсяги продажів і грошові потоки. До суттєвих ризиків також відносять безпеку працівників, складнощі у сфері постачання сировини, відсутність інструментів для організації дистанційної роботи. Перед керівниками постав новий виклик у вигляді процесу організації дистанційного робочого процесу. Відсутня мотивація співробітників та зниження продуктивності праці є основними проблемами віддаленої роботи.

На думку Маєвської К. Існує декілька основних порад для керівників щодо покращення ефективності роботи команди [3]:

- Необхідно приймати активну роль в процесі налаштування роботи команд. Слід проводити заходи, які необхідні для збереження функціонування компанії.
- Піклуватися про різні категорії співробітників в залежності від їх потреб. Наприклад, медичне страхування для сім'ї співробітника або надання роботи з психологом для самотніх працівників допоможе вам збільшити рівень їх мотивації.
- Важливим є консультування працівників щодо важливості самоізоляції та методів зниження ризику захворювання.
- Деякі співробітники не знайомі з «цифровою» культурою і не можуть в повній мірі виконувати свої обов'язки онлайн. Їм допоможе розробка пам'яток для роботи з різними додатками та програмами.
- Необхідно підтримувати ментальне здоров'я співробітників. Робота з психологами може допомогти уникнути депресій серед співробітників. Дієвим способом також є заняття з йоги, медитації.
- Необхідно навчити менеджерів ефективно налаштовувати роботу команди дистанційно, надати можливості щодо контролю процесу праці та мотивування працівників.
- Дотримання трудового законодавства також є важливим аспектом роботи підприємства. Доцільним є введення нових посадових інструкцій, які б регулювали процес дистанційної діяльності.

Менеджерам компанії слід опрацювати найскладніші сценарії (наприклад, необхідність закриття офісів чи частини виробництва) та заздалегідь підготувати відповідну комунікацію

для співробітників. Основним завданням апарату управління є конструктивне реагування на можливі загрози.

Незважаючи на весь стрес, необхідно пам'ятати, що від дій керівника залежить не тільки благополуччя компанії, а й здоров'я працівників. Доведеться докласти значних зусиль для збереження працездатності бізнесу, але саме ці зусилля допоможуть пережити кризу і повернутися до роботи з новим досвідом.

Список використаних джерел

1. Закону України від 30.03.2020 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. 2020. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text>.
2. Returning to work in the future of work [Електронний ресурс] / [E. Volini, J. Schwartz, B. Denny та ін.]. Deloitte Insights. 2020. Режим доступу до ресурсу: <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/focus/human-capital-trends/2020/covid-19-and-the-future-of-work.html>.
3. Маєвська К. Виклик прийнято. Як діяти в нових умовах: 15 антикризових порад від HR-спільноти [Електронний ресурс] 2020. Режим доступу до ресурсу: <https://prohr.rabota.ua/viklik-priynyato-yak-diyati-v-novih-umovah-15-antikrizovih-porad-vid-hr-spilnoti/>.

Науковий керівник: *Єременко Л. В., к.психол.н., старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ: ЇХ СУТНІСТЬ І ЗМІСТ

Дяткова Є.С., elizabethdyatkova13@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет

Соціальні стереотипи формуються дуже рано в онтогенетичному змісті: стереотипи засвоюються з того моменту, як тільки людина починає ідентифікувати себе з групою і повною мірою усвідомлювати себе її членом.

Загалом, вітчизняні науковці відзначають наступні характеристики соціального стереотипу: цілісність, навантаженість так званим помилковим компонентом, стійкість, ригідність, консерватизм, висока опірність будь-якої трансформації, спрямованої на його зміну. Важливим тут буде згадати стереотипізацію як механізм соціальної взаємодії. Як зазначає В.В. Москаленко, стереотипізація є значним ефектом міжособистісного сприйняття.

Стереотипи маскуліності-фемінності є нормативними уявленнями про соматичні, психічні, поведінкові властивості, які характерні для чоловіків і жінок. В наявних стереотипах чоловіки компетентні, домінують, агресивні, самовпевнені, схильні міркувати логічно, здатні керувати своїми почуттями. Жінки більш пасивні, залежні, емоційні, турботливі і ніжні.

У стереотипному уявленні маскуліності фіксуються “активно-творчі” характеристики, інструментальні риси особистості, такі як активність, домінують, впевненість у собі, агресивність, логічне мислення, здатність до лідерства. Фемінність, навпаки, характеризується як “пасивно-відтворюючий початок, що проявляється в експресивних особистісних характеристиках (залежність, піклування, тривожність, низька самооцінка, емоційність). Маскуліні характеристики зазвичай протиставляються фемінним.

Стереотипи професійної діяльності чоловіків і жінок: традиційною для жінок вважається діяльність обслуговуюча, виконавська; для чоловіків характерна діяльність інструментальна, творча, організаторська, керівна.

Саме ця група стереотипів останнім часом зазнала значних змін через поступове «вливання» жінок у професійний простір, обіймання ними більшої кількості керівних посад, перерозподілом кількості чоловіків і жінок у нещодавні статевотипових сферах.

Стереотипи зовнішності чоловіків і жінок стосуються нормативних приписів щодо зовнішнього вигляду за гендерною ознакою та критеріїв привабливості. Зовнішність у житті сучасної людини є дуже важливим й обов'язковим компонентом її існування. Зовнішність є сукупністю анатомічних, функціональних та соціальних ознак людини, доступних конкретно-чуттєвому відображенню.

Отже, зазвичай стереотипи вважаються явищем негативним, яке утруднює спілкування, формує хибні уявлення про людей та явища навколишнього світу. Але стереотипи з психологічної точки зору також несуть в собі позитивне навантаження: вони сприяють створенню та збереженню позитивного "Я-образу", захисту групових цінностей, поясненню соціальних відносин, збереженню і трансляції культурно-історичного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Шлеїна Л.І. Гендерна культура студентської молоді в умовах закладу вищої освіти. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Випуск № 20 Том 3, 2018. 186 с. С.176-179.
2. Шлеїна Л.І. Законодавча база реалізації гендерної культури в навчально-виховному процесі ЗВО. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. № 69 Том 3 (С. 177-181) /2020.
3. <https://cyberleninka.ru/article/n/gendernaya-problematika-v-zarubezhnom-teoreticheskom-yazykoznanii-k-istorii-voprosa/viewer> стр.121
4. <https://studfile.net/preview/5470053/page:18/>
5. <https://cyberleninka.ru/article/n/gendernye-issledovaniya-v-lingvistike-istoriya-sovremennost-perspektivy/viewer>

Науковий керівник: Шлеїна Л.І., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

РОЛЬ ФІЛОСОФІЇ В ОСМИСЛЕННІ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Дяткова Є.І., elizabethdyatkova13@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Глобальні проблеми в цілому являють собою складну систему, що охоплює людину, суспільство і природу в їх багатоманітних взаємозв'язках і взаємозалежностях, що робить їх вивчення неможливим окремими науками, рамки яких занадто вузькі, щоб бачити ту чи іншу проблему – об'єкт їх дослідження – в контексті інших глобальних проблем. А тому, незалежно від того, які конкретні задачі вирішує та чи інша наука у вирішенні глобальних проблем, необхідною умовою є філософський погляд, філософське осмислення як причин виникнення, загострення, так і основних передумов розв'язання глобальних проблем сучасності.

Без такого широкого, цілісного погляду на проблеми, що стоять перед людством, в якому були б відображені також всі наступні досягнення в різних галузях знання, неможливі ні фундаментальні відкриття, ні розвиток науки взагалі, ні тим більше ефективне розв'язання глобальних суперечностей сучасності. При цьому головна функція філософії в тому, щоб

забезпечити світоглядну, методологічну, культурологічну і етичну основу відповідних рішень.

Під глобальними проблемами розуміють ряд найбільш актуальних проблем, пов'язаних із явищами і процесами, які зачіпають життєві інтереси всього людства, та вимагають для свого вирішення колективних зусиль всього світового співтовариства, а при несвоєчасному вирішенні загрожують його існуванню.

До найважливіших глобальних проблем сучасності належать: проблема війни і миру; демографічна; екологічна; енергетична; сировинна; продовольча; мирне освоєння Світового океану і Космосу; подолання економічної відсталості країн, що розвиваються, ліквідація небезпечних хвороб.

Оскільки філософія формує світогляд людини, в якому відбиваються ті цінності, що орієнтують її діяльність, а глобальні проблеми сучасності є наслідком діяльності людей, то логічно виникає потреба у філософському осмисленні їх суті, причин виникнення та загострення і на цій основі формування нового світогляду, нових цінностей, які сприяли б вирішенню цих проблем.

Список використаних джерел

1. Кантор К.М. История против прогресса. Опыт культурно-исторической генетики. К.М. Кантор. М: Наука, 2003. 350 с.

2. Косов Ю.В. В поисках стратегии выживания. Анализ глобального развития. Ю.В. Косов. СПб: Невский проспект, 2009. 420 с.

3. Радьяр Д. Планетаризация сознания от индивидуального к целому. Д.Радьяр. М: Ваклер, 2005. 377 с.

Науковий керівник: *Исакова О.І., к.ф.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного.*

ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ЛЕКСИЦІ

Жеглова А.О., aminazeglova4@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Економічна термінологія становить надзвичайно важливий пласт лексики сучасної української мови. Лексика економічної сфери – це та частина словникового складу мови, до якої входять поняття, що позначають назви предметів, явищ, процесів соціально-економічного життя. Вона пов'язана з відповідними науками та сферами економічного життя – менеджментом, маркетингом, фінансами, людськими ресурсами, правом, виробництвом, оподаткуванням, статистикою, страхуванням тощо [2, с.149].

Аналіз складу української економічної термінології з точки зору її походження, здійснений мовознавцями, сьогодні представлений таким чином:

– 19% фінансово-економічної термінології становлять власне українські слова (наприклад: борг, боржник, вартість, взаємозалік);

– 8% – це слова-гібриди, тобто такі, що складаються з двох коренів, один із яких є власне українським, інший – запозиченим (наприклад: векседавець, векселетримач, жиронаказ, жиророзрахунок);

– 73% становить лексика, запозичена з різних мов світу (наприклад: дисконт, аудит, менеджмент, емісія) [1, с. 116].

Мета нашої роботи – з'ясувати закономірності розвитку сучасної економічної термінології, а саме процес формування іншомовних запозичень. Не існує загальноприйнятої класифікації запозичених слів, проте можна назвати найважливіші чинники, за якими в лінгвістичній літературі відбувається їхнє розмежування. Звичайно враховується час

запозичення, мова-джерело запозичення, склад запозиченої лексики, ступінь її асиміляції тощо.

Основна причина іншомовних запозичень полягає, передусім, у суперечностях між вимогами точності терміна, з одного боку, й практичної лаконічності, – з другого. Проте, існує велика кількість випадків, коли термін запозичується для позначення старого поняття, для якого в українській мові вже існує термін або описовий зворот. Таким чином, у мові співіснують різні за походженням номінативні одиниці, які позначають те саме явище, тобто синонімічні пари. Вони бувають двох типів:

а) англломовне запозичення – однокомпонентний український еквівалент: *дайджест* – огляд; *дилер* – посередник; *дисконт* – знижка; *консалтинг* – консультування; *менеджер* – керівник; *офшорний* – іноземний;

б) англломовне запозичення – багатокомпонентний український еквівалент: *форс-мажор* – непередбачені обставини; *ріелтер* – агент з продажу нерухомості.

Сьогодні можна окреслити такі способи перекладу економічної лексики:

1. Використання повного україномовного еквіваленту, що означає повне відтворення значення англломовної термінологічної одиниці: *demand* – *попит*; *financial aid* – *грошова допомога*; *financial bill* – *фінансовий законопроект*).

2. Калькування, тобто дослівний переклад англломовної термінологічної одиниці: *capital project* – *капітальний проект*; *operating budget* – *операційний бюджет*.

Сама запозичена лексика (і термінологічна, і загальноживана) структурно неоднорідна. Звичайно її поділяють на такі групи:

1) слова, що структурно співпадають з англломовними прототипами, тобто слова, змінені графічно і передані відповідними фонемними засобами мови-реципієнта (наприклад: *менеджмент* – від англ. *management*, *маркетинг* – від англ. *marketing*, *інжиніринг* – від англ. *engineering*, *офшор* – від англ. *offshore* тощо);

2) слова, морфологічно оформлені засобами мови-реципієнта (наприклад: *маркетинговий*, *дилерський*, *офшорний* тощо);

3) слова з частковою морфологічною субституцією; при цьому частіше субституція відноситься до другого елементу складного слова (наприклад: *інвалюта* – *іноземна валюта*, *суборенда*, *доларизація*, *фритредерство* тощо).

Часто складні економічні терміни в українській мові можуть мати або дослівний переклад з оригіналу (*chain of command* – ланцюг інстанцій, *span of control* – норма некерованості тощо) або перекладатися описово. Це в основному стосується тих понять і реалій, які тільки зараз починають з'являтися в українському соціумі. До них належать сучасні форми торгівлі: *one stop en viron ment* (торговельне містечко, де можна купити будь-які товари), атрибути ведення бізнесу та ділового спілкування: *short-list* (остаточний список кандидатів для співбесіди під час прийому на роботу) тощо.

Таким чином, можна зазначити, що окремі поняття новітньої економічної термінології функціонують в українській мові у двох варіантах:

1) слова-інтернаціоналізми та їхні власне українські еквіваленти (наприклад: в економічних текстах і документах можна одночасно зустріти вживання слів *дилер* (від англ. *dealer*) і *посередник*, *дефолт* (від англ. *default*) і *невиконання грошових зобов'язань*, *дисконт* (від англ. *discount*) і *знижка*, *траст* (від англ. *trust*) і *довірче товариство*);

2) абсолютна більшість англломовних економічних термінів не мають чіткого відповідника в українській мові і тому подаються у словниках у вигляді транслітерації з оригіналу з подальшим їхнім тлумаченням (наприклад: *кредит*, *бартер*, *менеджер*, *ваучер* тощо).

Список використаних джерел

1. Белоусова В. Проблема кодифікації англо-американських запозичень на –ing (на матеріалі віддієслівних іменників). Українська термінологія і сучасність: Зб.наук.праць. Київ, 2009. С. 116-119.

2. Ковальчук О. С., Романчук Д. Л. Розвиток іншомовних запозичень в українській економічній лексиці. Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія «Філологічна». Випуск 37. С. 149-151.

Науковий керівник: Максимець О.М., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

«КАЗКА ПРО КАЛИНОВУ СОПЛКУ» О. ЗАБУЖКО - ТВІР ПРО ДОБРО І ЗЛО, ПРО ОДВІЧНУ ТРАГЕДІЮ УКРАЇНСЬКОГО РОДУ...

Кабісов Д.В., dvkabisov@gmail.com

ВСП «Ногайський фаховий коледж ТДАТУ імені Дмитра Моторного»

«Казка про калинову соплку» - це повість і казка водночас, тобто це твір жанру мішаної форми, оскільки в ньому наявне перехрещення різних способів художнього зображення. Є в цьому творі елементи і ліричні, і драматичні, але вони підпорядковані епічній організації художнього матеріалу.

У творі показано цілу низку антиномій, традиційних для фольклорних і міфологічних творів: два протилежні персонажі - іпостасі (Ганнуся і Оленка), два протиставлені духовні центри (батьки - Василь і Марія), два біблійні полюси (Авель і Каїн), дві споконвічні основоположні субстанції (Бог і Диявол). Письменниця, непомірно використовуючи літературні твори, фольклорні цитати, створила дивовижний твір про історію українського селянського побуту, про велику трагедію українського роду, про Добро і Зло.

У повісті Оксана Забужко досліджує вічні питання, що споконвіку хвилюють людину: звідки проростає зло в нашій душі? Жіноча версія легенди про Каїна й Авеля обертається напруженою психологічною драмою, бароковий колорит якої тільки додає їй універсального чару. Сестри протиставлені одна одній. Їх бажання, мрії, чесноти та вади такі різні, але й нерозривно пов'язані: начебто протилежні, вони не можуть існувати одна без одної.

Розіграна перед нашими очима драма породжена не лише долею. Ганна була особливою дитиною вже від народження: «вродилася з місяцем на лобі», який позначає тих, хто під його захистом. Була вона найкращою, найгарнішою, і слава про неї летіла «як вогонь по соломі по навколишніх селах». І сприймала вона це як належне - найкраща. Олена - нічим не примітна, нікому не помітна, нецікава, словом, звичайна. Відмінність характерів і зовнішності провокує тяжке непорозуміння між сестрами, бо не можуть вони знайти спільної мови. Цю ворожнечу підсилюють батьки - ніби поділили Василь та Марія дітей. Та й люди помічали: "Дідова дочка й бабина дочка". Батьки про різне мріяли: мати - про князя для Ганни, батько - про те, як вийде його Оленка заміж, житиме при них з Марією, народить багато-багато дітей, як він буде їх любити та бавити. Непорозуміння батьків у перебільшеному вигляді втілюється у взаєминах сестер, роздмухуючи природний конфлікт між ними. То й не дивно, що Ганна - панна заздрила Оленці, хоч і в усьому перевершувала її. Ненавиділа ж вона не лише сестру - гордувала людьми, лише себе любила - себе, і тіло своє, і вроду свою! Вважала себе вищою від інших людей. Багато хлопців сваталося до неї, та вона всім відмовляла, навіть багачькому сину, який потім, щоб помститися, засватав Оленку. Пізніше Ганнуся знайшла втіху в обіймах нічного гостя - демона, але в душі її зростала ненависть до сестри. І де ж та особлива доля? «Оленка виявилася відміченою Божою ласкою, а не вона!» Вкрала Олена в неї долю! Зосталася вона в «перестарках, обійшла її менша сестриця, вкрала в неї щастя! Чому цей світ мав належати не їй, а Оленці?» Тяжко вражена була Ганна, і така злість, така образа закипіла в серці Ганни - панни! Відчинила Оленка, ніби ключем, двері, за якими була Ганнусина злість. Увесь світ здався жорстоким, несправедливим, злим через ту осоружну сестру. Не витримала болю Особлива, темрява поглинула її повністю... Вбила вона сестру, але не знайшла вона в тому щастя, не віднайшла спокою. І коли відкрилася правда, коли тричі проспівала калинова соплка Оленчиним

голосом, що «мене сестриця зі світу згубила, в моє серденько гострий ніж устромила!», просто не змогла жити.

Крізь призму великої трагедії українського роду О. Забужко розповідає про двобій у душі людини Добра і Зла, розмірковує про свободу вибору між цими двома шляхами.

Список використаних джерел:

1. Гулак Л., Скоробагатко Н. Деякі аспекти аналізу літературного твору. К.: Науковий світ 2000р. 2. Забужко Оксана Повісті і оповідання К.: Факт 2003р.

Науковий керівник: *Вельчева Н.М., викладач української мови та літератури ВСП «Ногайський фаховий коледж ТДАТУ імені Дмитра Моторного»*

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ПОСЕЛЕНЬ НОГАЙЦІВ У МЕЛІТОПОЛЬСЬКОМУ ПОВІТІ В КІНЦІ ХVIII – НА ПОЧАТКУ ХІХ СТ.

Кірова Т.С., kiro tanya074@gmail.com

ВСП «Ногайський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного»

Історія ногайського народу тісно пов'язана з минулим Північного Приазов'я. Дослідники Скальський А.[4], Сергєєв О.[3], Дружиніна О., Грабовський В.[2], Кочекаєва Б., Фішер А. розглядали історію ногайського народу, базуючись на документах таких фондів: Російського державного історичного архіву м. Санкт-Петербурга, документах Ногайської експедиції, документах з фонду новоросійського генерал-губернатора з Державного архіву Одеської області. Вони досліджували головним чином питання колонізації Південної України, вирішення Росією східного питання.

Бушаков В.А.[1] з точки зору ономастики розглядав назви колишніх ногайських аулів у Таврійській губернії ХІХ ст.

Як народ ногайці сформувались у межиріччі Волги та Уралу. На початку ХVII ст., кочівники мігрують під захист Кримського ханства в степи Північного Причорномор'я та Приазов'я, де утворюють Буджацьку, Єдісанську, Джембойлуцьку та Єдічкульську Орди. Останні дві перебували між Дніпром і Бердою. У ХVIII – на початку ХІХ ст. основним населенням Мелітопольського повіту були ногайці з Кубані, Північного Кавказу, Кизлярського степу.

У лютому 1784 р. у новоствореній Таврійській губернії серед сімох повітів був Мелітопольський. Його центрами в різні роки були: Токмак (1796-1797), Орхів (1802-1842), Мелітополь (1842-1923). [3] У Мелітопольському повіті ногайці заснували до 116 аулів. [4] За списками ногайських аулів по повітах різних років (1808–1809 рр., 1816р., 1859р., 1865р.), які складала російська адміністрація, можна говорити про розташування аулів та чисельність ногайського населення. [4] Ногайські аули залишались на лівобережжі Молочної до 1820 року й створювали так звану Молочну волость. Два аули Едінохта 1 та Едінохта 2 розташовувались на місці сучасної Констянтинівки. Аули Есібей і Бауирак – Вознесеновки. Аули Буркут 1 (Тихонівка), Буркут 2 (Оленівка) стояли на річці Арабка. Мелітополь до [1816](#) р. мав назву Киз-Яр. На місці Приазовська знаходились ногайські аули Ессабей, Аккую, Шуют Джурет. Пізніше територія Мелітопольського повіту починає активно заселятися вихідцями з інших регіонів Росії.

Отже, аналізуючи відомі історичні джерела, можна говорити про формування розташування, чисельність поселень ногайців у Мелітопольському повіті в кінці ХVIII – на початку ХІХ ст.

Список використаних джерел

1. Бушаков В.А. Назви колишніх ногайських аулів у Дніпропетровському, Мелітопольському та Бердянському повітах Таврійської губернії (XIX ст.). Студії з отомастики та етимології. Київ, 2007. с.2-32.
2. Грибовський В.В. До питання про походження і час зосередження ногайців у Північному Причорномор'ї. Наукові праці історичного факультету ЗДУ. Вип. 1. Запоріжжя, 1999. с.133-136.
3. Сергеев А. Ногайцы на Молочних водах (1790-1832) Исторический очерк. Известия Таврической ученой архивной комиссии. т.48, 1912
4. Скальковський А.О. О ногайских колониях в Таврической губернии. Памятная книга Таврической губернии. Симферополь, 1876, Вип.1.

Науковий керівник: Смоковська Е.І., викладач-методист, ВСП «Ногайський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного».

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГІЇ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Клипач А.М., petabusotun.1234@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

У сучасному світі питання енергоспоживання з кожним роком набуває все більшої значущості. Неможливість довгострокового використання вичерпних ресурсів, таких як: нафта, вугілля, природний газ, та незадовільні кліматичні та/або географічні умови, в результаті чого з'являється обмеження у застосуванні альтернативних джерел виробництва електроенергії (сонячне випромінювання, вітер, тепло земних надр), дозволяє атомній енергетиці зайняти чільне місце в загальному енергетичному комплексі світу.

Вже до середини 1939 року вчені світу мали важливими теоретичними і експериментальними відкриттями в області ядерної фізики. Виявилось, що атом урану можна розщепити на дві частини. Ядерна реакція поділу урану вельми ефективна і далеко перевершує самі бурхливі хімічні реакції. Так, наприклад, при розпаді молекули тротилу виділяється 10 електрон-вольт енергії, а при розпаді ядра урану - 200 млн. електрон-вольт, тобто в 20 млн. разів більше.

Умови розвитку атомної енергетики були вкрай сприятливі, причому економічні показники АЕС також вселяли оптимізм, АЕС вже могли успішно конкурувати з ТЕС. Атомна енергетика дозволяла зменшити споживання органічного палива і різко скоротити викиди забруднюючих речовин в навколишнє середовище від ТЕС.

Серйозний удар розвитку атомної енергетики було завдано важкої аварією на АЕС «Три Майл Айленд» у США в 1979 році, а також на ряді інших об'єктів, що призвело до радикального перегляду вимог безпеки, посилення діючих нормативів і перегляду програм розвитку АЕС у всьому світі. Важка аварія на Чорнобильській АЕС в Україні в 1986 р, кваліфікуються за міжнародною шкалою ядерних інцидентів як аварія найвищого сьомого рівня і викликала екологічну катастрофу на величезній території, загибель людей, переселення сотень тисяч людей, підірвала довіру світової спільноти до атомної енергетики. У багатьох країнах були припинені програми розвитку атомної енергетики, а в ряді країн взагалі відмовилися від намічених раніше планів щодо її розвитку. Ще одним важким ударом для світової атомної енергетики стала аварія на японській АЕС «Фукусіма-1», яка сталася 11 березня 2011 року.

За даними довідкових матеріалів «Енергетичної стратегії України до 2035 року» собівартість 1 кВт. год електроенергії складає: виробленої АЕС – 43 коп/кВт. год, виробленої ТЕС – 103 коп/кВт. год, виробленої ТЕЦ – 114 коп/кВт.год.

Для України, яка значною мірою задовольняє свої потреби за рахунок імпорту енергоносіїв, маючи при цьому поклади уранових руд, проектні та наукові організації, 30-річний досвід експлуатації АЕС на своїй території, необхідним є запровадження масштабної

програми використання ядерної енергії. Сьогодні атомна енергетика є базовою складовою в енергозабезпеченні країни, виробляючи понад 50% вітчизняної електроенергії.

Список використаних джерел

1. Писаренко І. Атомна енергетика України: повна залежність або ривок вперед? Економічна правда. Київ, 2013. 30с.
2. Проект документу для громадського обговорення від 07 червня 2012 р. «Оновлення Енергетичної стратегії України на період до 2030 р.». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://energetyka.com.ua/normativna-baza/384-energetichna-strategiya-ukrajini-na-period-do-2030-roku>.
3. Ядерна енергетика у світі та Україні: поточний стан та перспективи розвитку. Київ, 2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://razumkov.org.ua/upload/2015_atom-1.pdf

Науковий керівник: *Мельник О.О., к.і.н.; доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ЕКОЛОГІЧНІ ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Корошенко М.Г., koroschenko@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

З проголошенням незалежності України у серпні 1991 р. починається новий етап суспільно-політичного життя, для якого характерні відсутність контролю держави над політичними партіями та громадськими рухами. Правовий статус громадських організацій з 1992 р. став визначатись Законом України «Про об'єднання громадян». В цих умовах відбувається стрімке поширення впливу громадських товариств на суспільні настрої.

Специфікою екологічних питань є їх нейтральний характер у системі суспільних проблем. Вирішення проблем охорони та збереження довкілля сприймалося населенням і владою, як щось позитивне і нейтральне. Проте, екологічні проблеми, не маючи, на перший погляд, політичного підтексту, опинилися в тісному взаємозв'язку з суспільно-політичною ситуацією і стали дієвими засобами впливу на владу з боку опозиції.

Основними екологічними товариствами, що виникли у часи незалежної України стали Екозагін, Центр екологічних ініціатив «Екодія», ЕкоКлуб Зелена Хвиля Українська природоохоронна група, «Зробимо Україну чистою!», Національний екологічний центр України, Всеукраїнська екологічна ліга, «Екоклуб» тощо [2, с.153].

Діяльність громадської екологічної організації «Екозагін» поширюється на всю територію України. Метою товариства, яке очолює Погребиський М.П., є сприяння охороні, збереженню та захисті навколишнього середовища України, охорона історико-культурної спадщини; активна участь у сприянні розвитку громадянського суспільства та наближення життя громадян до загально визнаних стандартів ліберальної країни.

Центр екологічних ініціатив «Екодія» займається питаннями підвищення енергоефективності та переходу на 100% відновлюваної енергетики до 2050 року; інформування населення щодо питань зміни клімату та адвокації прогресивної кліматичної політики України; розвитку інфраструктури громадського транспорту з метою зменшення шкідливих викидів від авто; екологічної безпеки агровиробництва через впровадження сучасних стандартів, норм та технологій тощо [1].

Робота екологічної організації студентів та випускників Національного університету «Києво-Могилянська академія» (НаУКМА) ЕкоКлуб Зелена Хвиля спрямована на сприяння збереженню навколишнього природного середовища шляхом освітньої діяльності та практичних заходів.

У 2013 році була зареєстрована громадська організація з назвою «Зробимо Україну чистою». Під керівництвом Володимир Гаркуша, організація реалізує різні проекти на екологічну тематику, мета яких – прищепити любов людей до довкілля. Об'єднання влаштовує масове прибирання, просуває сімейне та корпоративне волонтерство, пропагує роздільний збір та переробку сміття

Ukrainian Nature Conservation Group (UNCG), або Українська природоохоронна група була започаткована восени 2014 року. Організація, спрямована на поєднання зусиль експертів та науковців з метою охорони біологічного різноманіття та розвитку природно-заповідного фонду.

Громадські організації стали сполучною ланкою між органами влади, галузевими спеціалістами та суспільством. За участю «зелених» проводяться акції, спрямовані на інформування населення щодо поточної екологічної ситуації в країні, збереження та захист навколишнього середовища.

Список використаних джерел

1. Екодія – це спільнота небайдужих людей. Режим доступу: <https://ecoaction.org.ua/pro-nas>. Звернення 15.10.2020 р.
2. Михайлов В.В. Екологічний рух в контексті національно-демократичних процесів на Півдні України у другій половині 1980-х–1991 рр. Проблеми Нової, Новітньої історії та історіографії України. С. 151-172.

Науковий керівник: Михайлов В.В., к.і.н., старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Круглова І.С., ikruglova81@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Проблема формування функціональної мовної особистості студента у процесі здобування університетської освіти завжди є нагальною і актуальною в умовах сучасності. Мовна особистість аналізується з цього погляду як сукупність пізнавальних, емоційних та мотиваційних особливостей, що забезпечують мовну компетенцію суб'єкта у якості носія конкретного національно-культурного простору [1].

Бажано виділити праці таких науковців, як Бацевич Ф., Караулов Ю., Мацько Л., Христя О., у яких міститься аналіз чинників мовної особистості, до складу яких входить і навчання у ВНЗ.

Всебічно розвинена мовна особистість повинна володіти експресивно-виражальними засобами української мови, вміти орієнтуватися у потоці різноманітної інформації і за потреби висловлювати власну позицію щодо навколишньої діяльності.

Проблемі розвитку мовної особистості присвячено праці Ю. Караулова, у яких визначено рівні мовної особистості (через інтелектуальні сили) [3]. До поняття «мовної особистості» через вивчення мови художньої літератури підходить І. Франко, який зазначав, що найцінніше у людині є його індивідуальність, до складових якої належить і мова [5]. В. О. Сухомлинський наголошував, що на уроках мови формується такий емоційний стан, що вказує на людину як на особистість, зокрема спрямовує розвиток її інтелекту [4].

Показником мовного розвитку особистості є комунікативність, тобто здатність спілкуватися, що характеризується використанням засобів мови, вмінням сприймати та відтворювати зміст чужого висловлювання і формулювати власне. Комунікативну компетенцію визначають як «сукупність знань про спілкування в різноманітних умовах і з

різними комунікантами, а також знань вербальних і невербальних засад інтеракції, умінь їх ефективного застосування у конкретному спілкуванні в ролі адресанта й адресата» [2, с. 124]. У наукових довідниках використовується також терміни «мовленнєва компетенція», що визначається умінням використовувати мовні засоби, адекватні меті спілкування, і «мовна компетенція», тобто обізнаність виражальними можливостями мовних одиниць (володіння лексикою, граматиною, вміння адекватно сприймати і породжувати тексти) [2, с. 328].

Знання студентів з української мови у ВНЗ великою мірою визначається рівнем шкільної освіти, а також мовною особистістю викладача, мовлення якого незалежно від предмета мусить бути правильним, образним та чітким. Але також культура професійного мовного спілкування формується на основі реалізованих на високому рівні навчальних програм: відповідних дисциплін і різних форм роботи, на яких засвоюється термінологія, що є науковим підґрунтям майбутньої діяльності фахівця [1; 2]. Таким чином, мета ефективної мовної освіти полягає у використанні вивченого у застосуванні в професійній діяльності у конкретній мовній ситуації.

Список використаних джерел

1. Адамович А.Є. Роль лексикографічної компетенції у розвитку мовної культури студента. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). № 2, 2013. 17-22
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: Академія, 2004. 346 с.
3. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. М.: Наука, 1987. 261 с.
4. Сухомлинский В. Письма к сыну. 2-е изд. М.: 1987. 122 с.
5. Франко І. Твори. У 50-ти тт. Т.37. К., 1982. С. 276-279.

Науковий керівник: *Адамович А.Є.* к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

СТАНОВЛЕННЯ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Лакосіна А.О., *lakosina4949@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Сучасна енергетика є паливної і більш ніж на 90% базується на використанні хімічних палив на основі природних горючих копалин: нафти, газу, вугілля запаси яких на планеті обмежені і будуть в кінці кінців виснажені. З одного боку, необхідність енергозбереження та розробку високоефективних методів видобутку і переробки всіх доступних викопних палив, а з іншого - пошук нових джерел енергії. Більш того, дедалі більші проблеми людства, пов'язані із захистом навколишнього середовища від хімічного, радіаційного та теплового забруднення, визначають жорсткість вимог до екологічної чистоти енерговидобувних процесів.

Перші сонячні нагрівачі з'явилися у Франції. Дослідник Ж. Бюффон створив велике увігнуте дзеркало, яке фокусувало в одній крапці відображене сонячне проміння. Це дзеркало було здатне в ясний день швидко запалити сухе дерево на відстані 68 метрів. Незабаром після цього шведський вчений Н. Сосюр побудував перший водонагрівач. Це був всього лише дерев'яний ящик з скляною кришкою, проте вода, налита в нехитре пристосування, нагрівалася сонцем до 88°C. В 1774 році великий французький вчений А. Лавуазьє вперше застосував лінзи для концентрації теплової енергії сонця.

Перші сонячні батареї були здатні перетворювати сонячну енергію в механічну, були побудовані знову-таки у Франції. Наприкінці XIX століття на Всесвітній виставці в Парижі винахідник О. Мушо демонстрував інсолятор - апарат, який за допомогою дзеркала

сфокусував промені на паровому котлі. Котел приводив в дію друкарську машину, яка випускала по 500 відбитків газети в годину.

Ця технологія виробництва стала розвивалася на диво швидко. Постійно проводились дослідження з ціллю перетворення сонячної енергії в електричну. В 1839 році Антуан-Сезар Беккерель представив створену ним хімічну батарею, яка під впливом сонця виробляла електрику. Перша сонячна батарея мала ККД всього 1%. Вперше серйозний натяк на зв'язок електрики і світла прозвучав в працях великого шотландця Джеймса Клерка Максвела. Експериментально цей зв'язок був доведений в дослідах Генріха Герца, який в 1886-1889 роках показав, що електромагнітні хвилі поводяться точно так, як і світлові, - так само прямолінійно розповсюджуються, утворюючи тіні.

Звичайно, Україна має не найкращі природні умови для впровадження сонячної енергетики порівняно з південними країнами (Іспанія, Індія, Греція, Бразилія тощо). Проте тривалість світлового дня дозволяє ефективно експлуатувати сонячні модулі на протязі 5-7 місяців на рік. Цього є цілком достатнім для перспективного її запровадження. Сьогодні в країні налагоджене власне виробництво вискоєфективних кремнієвих сонячних батарей із ККД до 20%. Враховуючи результати існуючих прогнозів виснаження традиційних енергоресурсів, впровадження енергозберігаючих технологій призводять до скорочення споживання мінеральних ресурсів і залишається традиційне використання існуючих джерел енергії. Сонячна енергетика в Україні є сьогодні одним з найбільш перспективним секторів енергетики.

Список використаних джерел

1. История создания солнечных батарей [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://energoberejenie.org/stati/istoriya-sozdaniya-solnechnykh-batarej>
2. Сонячна енергетика та міфи про неї [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://setech.in.ua/sonjachna-energetika-ta-mifi-pro-nei/>
3. Енергія сонця [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://saee.gov.ua/uk/ae/sunenergy>

Науковий керівник: *Мельник О.О. к.і.н.; доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного*

ЕФЕКТИВНІСТЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Маджар Р. Ю., 4578lew@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Сучасний освітній простір постійно змінюється, що пов'язано з його адаптацією до змінних умов, які вимагають переходу на інноваційний шлях розвитку, важливою умовою якого є активна залученість особистості, що неможливо без володіння різними технологіями та здатності до самореалізації та самостійного інноваційного пошуку в професійному зростанні [1]. Особлива роль у підвищенні якості навчального процесу закладу вищої освіти відводиться самостійній роботі здобувачів вищої освіти, яка уможливорює опанування творчими видами діяльності та розвиток інтелектуальних здібностей. В умовах змішаного навчання самостійна робота передбачає інтерактивну взаємодію викладача та здобувача вищої освіти на різних етапах навчання, та базується на самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу через використання низки технічних засобів та активного використання методів і методик, в онові яких має міститися наявність таких важливих складників, як пізнавальне або практичне завдання, проблемне питання, розумове напруження, стимулювання самостійності і активності, керування. Таким чином, основою самостійної роботи є пізнавальне або проблемне завдання, що обумовлює весь процес навчання.

Варто зауважити, що важливими умовами успішності самостійної роботи є вмотивованість, чітка постановка пізнавальних завдань, алгоритм, метод та способи виконання, чіткого визначення форм звітності, обсягу роботи та термінів її подання, консультативна допомога та критерії оцінювання. За умов змішаного навчання важливою є ретельна підготовка не лише завдань, а й алгоритму виконання, звітування та оцінювання. До актуальних форм самостійної роботи в умовах змішаного навчання можна віднести роботу у команді над проектами, рішення типових і комплексних завдань, робота з ресурсами бібліотек і мережею Інтернет, інтерактивні екскурсії, перегляд майстер-класів, онлайн-стажування на підприємствах і в організаціях тощо. Досить ефективними є також інтелектуальні онлайн-битви, онлайн-дискусії, міжвузівські проекти, колективні проекти тощо. Важливим питанням в межах дистанційного навчання є форми звітності про виконану самостійну роботу. За умов віддаленого доступу об'єктивність виконаних завдань та їх оцінювання потребують додаткової уваги. Так, зокрема, конспект з теми ефективніше створити у вигляді схеми, таблиці чи презентації, вирішення задач чи виконання лабораторного завдання надсилати у формі короткого відео [2].

Отже, самостійна робота здобувачів вищої освіти відіграє важливу роль у підготовці майбутніх фахівців завдяки збагаченню їх новими знаннями, навчанню віднаходити власні рішення в будь-яких нестандартних ситуаціях тощо. В умовах змішаного навчання навички самостійної роботи та її правильна організація є вкрай важливими та вимагають нетрадиційних підходів до традиційних методів навчання.

Список використаних джерел

1. Гончарова О.А., Тараненко Г.Г. Інноваційна діяльність особистості як важлива умова гармонізації культурно-освітнього простору: філософсько-освітній аспект. *Філософські обрії*. 2016. Вип. 35. С. 162-173.
2. Тараненко Г.Г. Іванова І.Є. Чебанова Ю.В. Шлеїна Л.І. Методи підвищення ефективності самостійної роботи здобувачів вищої освіти агротехнологічного закладу вищої освіти в умовах дистанційного навчання Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти. Випуск 24. Збірник науково-методичних праць. Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Мелітополь. 2020. 581 с. С.369-376.

Науковий керівник: *Тараненко Г.Г., к.пед.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

МОВА ШЛЮБНИХ ПРОМОВ

Мальчев Богдан, *malchevbogdan@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Світ змінюється, з кожним роком, часом, кожною хвилиною і секундою, ми все далі відходимо від, здавалося б, рідних, таких теплих миттєвостей нашого життя і набуваємо все більше нових.

Разом з бажанням людей любити один одного і створювати сім'ю, актуальною залишається і проблематика шлюбних промов – адже, саме це початок нового сімейного шляху.

Будь-яка шлюбна промова важлива частина обряду – шлюбної церемонії, місце якої в РАГСі [1]. Офіційність і строгість – це те, що відрізняє шлюбну промову від будь-якої іншої, які ще не раз прозвучать під час святкувань і застіль на весіллі. Офіційно-діловий стиль – важлива риса будь-якої шлюбної промови. Строгий структурний регламент, який і додає урочистості, що зазвичай є характерною рисою подібних церемоній, він є константою в

усякому, навіть найнезвичайнішому весільному обряді, незалежно від частини світу та місця проведення.

Фразовий регламент відображає культуру і традиції, що склалися. Недарма, шлюбну промову називають «дзеркалом культури», адже почувши хоча б одну з весільних промов можна зрозуміти цілу націю або навіть цілий континент. Історія, культурологія та етнографія – все це клієнти «дзеркала культури», адже це портал із минулого в сьогодення.

В одних країнах весільну промову читає священик, в інших працівник РАГСу. Проте, він не став родоначальником традиції шлюбних промов. Запозичивши традицію у священиків, які виголошували і вимовляють подібну ж промову під час вінчання в церкві, працівники РАГСу привнесли в неї багато нового: від ще більш суворішого регламенту, однак більш ширшого фразового набору, до формальностей і бюрократичних процедур.

Під час шлюбної промови висловлюються побажання молодим: надійний, плідний, щасливий та довгий союз – підкреслюється важливість міцної сім'ї, при потребі, заслуги батьків і цінність їх життєвого досвіду в подальшому житті молодят. Однак, структура будь-якої весільної промови в нашій країні залишається незмінною:

На початку, ведучий церемонії вітає молодих і всіх присутніх, за допомогою чергових фраз в офіційно-діловому стилі: «любі друзі», «всім доброго дня» або «леді та панове, присутні в цей чудовий час» – це початок не тільки весільної промови, а й будь-якої офіційної церемонії.

Важливим елементом організації самої весільної промови є музика, яка доповнює і оформлює, надає урочистості та важливості події. Однак, навіть музика може бути тим елементом, який продовжує традицію.

Весільна промова – це феномен офіційно-ділового стилю. Урочиста, формальна і разом з тим радісна, щаслива подія. Батьки щасливі, тому що їх син одружується, а дочка виходить заміж – створюється нова сім'я, осередок суспільства, основа сучасного життя, «острів стабільності» в епоху «культурної революції».

Список використаних джерел

1. Ковалів Г. Літературознавча енциклопедія. Г. Ковалів. К.: ВЦ «Академія» 2006. 78с.
2. Уэллс Г. Всеобщая история мировой цивилизации. Г. Уэллс, М.: Эксмо, 2017. 426 с.

Науковий керівник: *Зімонова О.В., старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук. Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

РЕАЛІЗАЦІЯ ФЕМІНІСТИЧНОЇ ТЕМИ У ПУБЛІЦИСТИЧНІЙ ТА ТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Мальчев Б.Р., *malchevbogdan@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Світ змінюється, змінюється і культура – з кожним роком людство відходить від консервативних цінностей на користь все більш ліберальних. Ліберальною ідеєю за суттю та природою є фемінізм [1], який кинув справжній виклик традиційному патріархальному устрою, підіймаючи проблему несправедливості становища жінок у суспільстві [1].

Інтелігенція була «локомотивом» розвитку фемінізму – письменники, поети, музиканти були творцями нового часу. Однією із представниць була Леся Українка – одна з найвідоміших і талановитих українських письменниць, яка на рівні з Ольгою Кобилянською була активісткою феміністичного руху в Україні.

Порівняно з країнами Західної Європи Російська імперія була передовою державою в сфері емансипації жінок саме завдяки діяльності українських феміністок [1]. Соціального становище особистості кінця ХІХ ст. відрізнялося від сьогодення. Леся Українка писала, щоб отримати право на свободу і повагу, жінці потрібен талант. Фактично тільки талановита

жінка могла бути незалежна, оскільки тільки сцена, естрада або література давали професію, заробіток якої дорівнював заробітку чоловіків [2]

На тлі хворобливого дитинства і юності, Леся Українка виховувала в собі велику духовну силу, ідеали якої вона змогла вкласти в свої літературні твори, героями яких здебільшого, є сильні жіночі персонажі, гідні поваги і наслідування. Серйозний аналіз феміністичної тематики у європейській літературі зламу століть представлений у літературно-критичному огляді Лесі Українки «Нові перспективи і старі тіні («Нова жінка» західноєвропейської белетристики)» (журнал «Життя» (1900 р.) [2].

«Гендерне питання» – одна з найголовніших тем не тільки в публіцистичній діяльності, але і в літературних творах Лесі Українки. «Лісова пісня», «Contra spem spero». Сильні жіночі персонажі – відмінна риса поезії і прози Лесі Українки від більшості інших літературних творів того часу, де характерною домінантою завжди виступав чоловік.

Питання, визначені в літературно-публіцистичній діяльності Лесі Українки, були новими для тодішнього суспільства. Завдяки літературному таланту і енциклопедичним знанням з історії світової літератури Леся Українка провела глибокий аналіз загальної еволюції ставлення жінки в літературі. Адже, література – «дзеркало культури», те що відображає культурні тренди, більш того, задає їх. Письменниця як у художніх творах, так і в літературно-публіцистичних дослідженнях активно апелює до образів різних типів жінок («знеособленої», «покірливої»; «незалежної», «оригінальної») [2].

Таким чином можна стверджувати, що літературна діяльність Лесі Українки стала «локомотивом», «спрямовувальною» ланкою розвитку сучасного феміністичного руху в Україні, опосередковано підготувала соціально-культурну базу для формування прогресивного сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Пушкарёва Н. Л. У истоков русского феминизма: сходства и отличия России и Запада. Матеріали V конференції, присвяченої теорії та історії жіночого руху. 2001, С. 79.
2. Журавская И. Е. Леся Украинка и зарубежные литературы. Наука, 1968, 176 с.

Науковий керівник: *Адамович А. Є., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

РОЛЬ УКРАЇНИ У СПРОБАХ ВИРІШЕННЯ ПРИДНІСТРОВСЬКОГО КОНФЛІКТУ

Мальчев Б.Р., *malchevbogdan@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Однією з найважливіших проблем української геополітики, вже протягом тридцяти років, є Придністровський конфлікт. Регіон конфлікту – місце з особливою історією і національним складом, відмінною від решти Молдови: в міжвоєнний період саме Придністров'я було Молдавською РСР, даючи радянській владі ще один привід висувати територіальні вимоги до Румунської сторони, яка в той час контролювала значну частину території нинішньої Молдови [1]. Однак, регіон має особливий національний склад: молдавська меншість, а також значна частина етнічних росіян і українців [2]. Геополітичні, національні та мовні особливості, невластиві Молдови, а також політико-економічна кон'єктура уможливили ескалацію стосунків Східного регіону з Кишинівом.

Розташування Придністров'я перетворює його на важливий елемент системи регіональної безпеки, оскільки зачіпає інтереси багатьох країн. Тут зосереджені великі промислові ресурси, проходять важливі транспортні, енергетичні та торгові шляхи сполучення, які є невід'ємною складовою економічного розвитку ЦСЄ.

Важливо пам'ятати, що третину населення Придністров'я становлять етнічні українці, а також, 100 тисяч громадян України [3]. За Конституцією, наша держава зобов'язана захищати права і інтереси громадян України – всередині країни і за кордоном. Існування цього конфлікту в регіоні є однією з серйозних загроз як для безпеки країн Східної Європи, так і для національної безпеки України.

Ескалація почалася ще в пізні радянські роки, коли система переживала кризу та епоху нестабільності. В 1995 році, вже після проходження «гарячої фази» конфлікту, Україна приєдналася до мирного врегулювання, зайнявши нейтральну позицію по відношенню до обох сторін – тим самим забезпечивши дипломатичне посередництво.

Цінність української позиції була в її неупередженості – вона не допускала ескалації конфлікту, так як не підтримувала не одну зі сторін. Це допомогло встановити баланс сил, що забезпечило передумови до врегулювання конфлікту при основному сприянні української сторони.

Україна брала активну участь у цілому ряді сценаріїв щодо врегулювання конфлікту в Придністров'ї: російський сценарій, що включав в себе «план Примакова», «план Козака» і «план Козака-2»; європейський сценарій, представлений «планом Ющенко»; сценарій «тайванізації» конфлікту, втілювався в «плані Смирнова». Здійснення іноземних сценаріїв для України не можна назвати успіхом, адже зменшення її впливу на процес прийняття рішень щодо Придністровського конфлікту може негативно позначитися на її міжнародному іміджі.

Нова спроба нашої країни в 2013 році повернути себе до процесу мирного врегулювання стала значним кроком вперед [4]. Спільно з Західними партнерами, Україна планує розробити новий проект врегулювання Придністровського конфлікту, який буде покладатися на «врегулювання шляхом демократії» з більш чіткими положеннями про вихід з конфлікту.

Отже, остаточне врегулювання цієї проблеми для України важливо за багатьма параметрами: по-перше – це одна з сприятливих умов для швидкого просування нашої держави шляхом європейської інтеграції; по-друге – це одна з найважливіших складових нової геополітичної стратегії України, суть якої полягає в її перетворенні на важливий суб'єкт світової геополітичної системи; по-третє – зняття військово-політичної напруги на південно-західному кордоні України. Саме проведення активної регіональної політики – це перший крок до становлення України як важливого гравця на світовій арені.

Список використаних джерел

1. Стати В. История Молдовы. Кишинев: Tipografia Centrală, 2002. С. 356
2. <http://gov-pmr.org/item/6831>
3. <http://www.vspmr.org/news/supreme-council/vadim-kranoseljskiy-mi-prizvani-vistraivatj-s-ukrainoy-dobrososedskie-otnosheniya-.html>
4. <https://mfa.gov.ua/news/1128-pitannya-vregulyuvannya-pridnistrovskogo-konfliktu-u-konteksti-pidgotovki-do-zustrichi-u-formati-52-u-mlyviv>

Науковий керівник: Михайлов В.В., к.і.н., старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного.

ЕКОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ОСОБИСТОСТІ В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Неживенко Т.С., 15091997nt@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Визначальною характеристикою розвитку людства у ХХІ столітті став процес глобалізації. Одним з його проявів є виникнення глобальних проблем, серед яких чи не найважливіше місце посідає екологічна, пов'язана з загрозами існування людства як планетарного співтовариства людей.

Ми переконані, що головною причиною глобальної екологічної проблеми стала криза духовної культури, обумовлена світоглядом особистості, адже саме світогляд визначає ставлення людини до навколишнього світу [2, с. 263]. Звісно, світогляд окремої особистості, соціальної групи чи соціальної спільноти має індивідуальні риси й відрізняються від інших. Ми говоримо про світогляд у широкому розумінні, тобто маємо на увазі загальні орієнтацію людини або соціуму на певну систему уявлень про світ.

Нинішній етап розвитку матеріального виробництва і буття суспільства в цілому, змінюючи теорію і практику природокористування, змушує переглянути світогляд, який його забезпечує [1, с. 109]. У такій ситуації визначальним фактором формування цілісного світогляду суспільства повинен стати екологічний фактор.

Екологічний фактор буття суспільства став потужним каталізатором, який змушує людей через призму загрози глобальної екологічної кризи переосмислювати традиційні світоглядні уявлення про взаємини суспільства з природою, їх діалектичну єдність. Це, в свою чергу, обумовлює переосмислення соціальної цінності природи, цілей, методів і спрямованості перетворення природного світу, екологічних прерогатив розвитку науки, техніки й матеріального виробництва, пошуки якісно нових способів технологічного оволодіння природою, економічних і політичних форм організації суспільної життєдіяльності (здатних забезпечити гуманістичні потреби всебічного розвитку людини, сприятливих умовах фізичного існування), правових і моральних норм природокористування, форм і методів екологічного виховання людей, орієнтації їх світогляду, соціальної та творчої активності на вирішення екологічних проблем. Тобто, постає необхідність зміни самого способу буття людини в світі.

Уніфікація світоглядних орієнтацій може здійснюватись у напрямку екологізації світогляду, тобто його насичення сучасними уявленнями про глобальні масштаби і наслідки соціоприродної еволюції, єдності історичних доль всього людства, моральний вимір природокористування. Вагома роль у цьому процесі належить системі освіти. Державним освітнім стандартом передбачено, що підготовка фахівця для певного виду професійної діяльності здійснюється у процесі міждисциплінарного взаємозв'язку вхідних, проміжних і вихідних знань, умінь і навичок. Тому, формування екологічної свідомості людини є важливим завданням будь-якої навчальної дисципліни, яка зорієнтована висвітлювати людські цінності через призму соціальних і культурних умов життєдіяльності.

Список використаних джерел

1. Ісакова О. І. Роль філософії в осмисленні глобальних проблем сучасності. *Key issues of education and sciences: development prospects for ukraine and poland*. Volume 3. Stalowa Wola, Republic of Poland. 2018. С. 107–110.

2. Тараненко Г. Г. Аксіологічні аспекти гармонізації освітнього простору: ціннісне ставлення людини до природи. *Гілея: науковий вісник* : збірник наукових праць. 2012. Випуск 66. С. 562–566.

Науковий керівник: Поправко О. В., к. філос. н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

АДАПТАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ НА НОВОМУ РОБОЧОМУ МІСЦІ

Патяка Т.А., tanushka28599@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Дуже часто трапляються ситуації, коли людина знайшла омріяну роботу, пройшла співбесіди, але їй важко закріпитися в колективі. Вважається, що у неї проблеми з адаптацією до нового місця роботи. Дослідники вважають, що успішна адаптація працівника залежить від організаційних та професійних чинників, серед яких об'єктивна оцінка ділових якостей працівника, професійна орієнтація працівника, сприятливі умови праці, доскональний механізм управління персоналом тощо [1].

Е. Шейн визначає адаптацію як процес пізнання низок влади, процес досягнення доктрин, прийнятих в організації, процес навчання, усвідомлення того що є важливим в цій організації або її підрозділах [3].

Успішність адаптації залежить від характеристик виробничого середовища й самого працівника. Чим складніше середовище, чим більше відмінність її від звичного виробничого середовища на колишньому місці роботи, чим більше пов'язано з нею змін, тим важче проходить процес адаптації [4].

Адаптація як процес характеризується певною тривалістю, і отже, має свій початок і закінчення. Якщо відносно початку адаптації питань не виникає (це початок діяльності працівника в нових умовах), то визначити її закінчення вельми важко. Річ у тому, що адаптація – це процес, що протікає постійно в міру зміни чинників зовнішнього середовища трудової діяльності працівника, та й зміни самої людини. Тому адаптація має відношення й до людини, яка не міняла робочого місця [2].

З позицій управління кадрами, формування трудового потенціалу, визначення термінів адаптації велике значення має з'ясування такого поняття, як межа адаптації.

При визначенні термінів адаптації як її межа, або точка відліку завершення її як процесу, можуть використовуватися певні кількісні показники, що характеризують окремі сторони адаптації, або система показників (А.П. Волгін, В.І. Матірко). Зокрема, можна виділити:

-об'єктивні показники – рівень і стабільність кількісних показників праці (систематичне виконання норм, якісне виготовлення продукції, відсутність порушень у ритмі роботи конвеєрної або потокової лінії, професійна стійкість, зростання кваліфікації, рівень трудової дисципліни і т.п.);

-суб'єктивні показники – рівень задоволеності своєю професією, умовами праці, колективом тощо [4].

Професійна адаптація полягає в активному засвоєнні професії, її тонкощів, специфіки, необхідних навичок, прийомів, засобів прийняття рішень. Вона починається з того, що після з'ясування досвіду, знань і характеру новачка для нього визначають найбільш сприятливу форму підготовки, наприклад, направляють на курси або прикріплюють наставника. Складність професійної адаптації залежить від широти й різноманітності діяльності, інтересу до неї, змісту праці, впливу професійного середовища, індивідуально-психологічних властивостей особистості [4].

Список використаних джерел

1. Демкович О. С. Сутність та основні чинники адаптації персоналу підприємств у ринкових умовах господарювання. Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. 2012. № 727. С. 46–48.
2. Єременко Л. В. Фактори задоволеності працею і мотивації професійної діяльності: Зб. наук. праць Класичного приватного університету «Теорія і практика сучасної психології». Запоріжжя 2018. Вип.1, С. 146-149.
3. Шейн Э. Организационная культура и лидерств. СПб.: Питер, 2007. С. 336.
4. Овсяннікова В.В. Проблеми психологічної адаптації персоналу організації.

Науковий керівник: Єременко Л.В., к.психол.н., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ПОНЯТТЯ «ПАРАТЕКСТ» У СУЧАСНОМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ

Перерва О. О., *helen.pererva@gmail.com*

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Французький літературознавець Ж. Женетт розумів паратекст як опубліковану працю, яку супроводжує текст (ім'я автора, назву, передмову чи вступ або зображення). Згідно з його формулюванням, «паратекст – це те, що дає можливість тексту стати книгою й у такому стані постати перед читачем, і в загальному сенсі – перед широким колом осіб» [5, с. 7].

Паратекст впливає на сприйняття людиною тексту, на те, як бачить його певний реципієнт. Велику роль у цьому відіграють назва, обкладинка, передмова та вступна частина, реклама тощо. Усе разом це позначається на формуванні уявлення про тему та сюжет твору. При цьому паратекст впливає на підсвідомість. Це поняття вживають переважно щодо книг, утім до цієї категорії можна зарахувати також кінофільми.

З-поміж різних елементів паратексту окремо слід відзначити назву твору, адже багато дослідників вважають, що вона є одним із головних критеріїв презентації книги. За влучним висловом С. Кржижановського, заголовок можна розглядати як «абрєвіатуру смислу» всього тексту [цит. за: 4, с. 167]. Показовий приклад: перекладена іноземними мовами книга може мати різні назви, що зумовлено відмінностями світогляду різних культур.

Так, роман австрійського письменника Е. Канетті «Засліплення» (*Die Blendung*, 1935) – «Бранд ловить вогонь» у початковому варіанті – в англійському виданні отримав заголовок «Аутодафе», а у Франції та США – «Вавилонська вежа». «Перша – повернення до мотиву вогню, – пояснює Д. Затонський, – інші наголошують на притаманній дійовим особам нездатності розуміти одне одного («вавилонське змішання мов»)» [2, с. 13].

Важливою частиною читацької рефлексії є також візуальне сприймання. Йдеться про обкладинку книги. Давно доведено: людина сприймає світ найперше завдяки зору. Тому читачеві складно уникнути зіставлення сюжету твору з його візуальною репрезентацією – палітуркою видання. Розкриваючи нові контексти твору, вона допомагає розширити межі розуміння його смислу.

Крім цього, «текст і зображення на обкладинці взаємопов'язані, – на думку Ю. Левінга, – особливо в контексті маркетингових стратегій та інтелектуального позиціонування книги» [3, с. 285]. Це стосується й більш фундаментальних проблем: «від формування жанрових очікувань до розуміння «індивідуальної чи національної ідентичності» чи «взаємодії між культурою та комерцією» тощо» [цит. за: 1, с. 86].

Попри те, що поняття паратексту було введено до літературознавчого обігу 1987 року, суперечки дослідників довкола нього не вщухають і нині. Це до певної міри зумовлене тим, що його дослідження актуалізує міждисциплінарний підхід. Водночас вивчення паратексту як одна з інтерпретативних стратегій може бути доволі ефективною в літературознавстві, що засвідчують численні розвідки такого характеру.

Список використаних джерел

1. Акулова Н. Ю. Візуальна репрезентація роману «До маяка» Вірджинії Вулф: видавничі стратегії. Мова. Свідомість. Концепт. 2020. Вип. 10. С. 86–94.
2. Затонський Д. Еліас Канетті, автор «Засліплення»: передмова. Канетті Е. Засліплення / пер. з нім. О. Логвиненка. К. : Юніверс, 2003. С. 5–23.
3. Левинг Ю. Революція зримого: образи на сетчатке. М. : НЛЮ, 2018. 424 с.
4. Николина А. Н. Филологический анализ текста. М. : ИЦ «Академия», 2003. 256 с.
5. Genette G. Paratexts: Thresholds of Interpretation. Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1997. 427 p.

Науковий керівник: Акулова Н. Ю., к.ф.н., доцент кафедри германської філології, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

НАЗВИ СТРАВ В УКРАЇНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ

Прокопенко В.В., *prokopenko.valer@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Сьогодні українська фразеологія становить золотий фонд сучасної української літературної мови. Фразеологізм – стійке сполучення двох і більше слів, яке в процесі мовлення відтворюється як готова словесна формула, передає одне значення і, як правило, має певне емоційне забарвлення. Немає такої ділянки, галузі життя, буття народу, які б не характеризувались усталеними зворотами [1, с.128].

Виразні семантико-стилістичні якості фразеологізмів – їх образність, картинність, жива внутрішня форма – відсвіжують мовлення, роблять його невимушеним, соковитим, містким, дотепно-влучним, що й приваблює майстрів художнього слова, журналістів, публіцистів [2, с. 250].

Тематика українських фразеологізмів різноманітна. Маємо чимало стійких словосполучень, які відтворюють життя, побут, звичаї, вірування українців. В українській мові є ціла низка фразем, що описують риси характеру, стан, зовнішність людини. Особливе місце посідають стійкі вислови, за допомогою яких передається любов до рідної землі, працелюбність українців.

Наша стаття – це спроба проаналізувати стійкі вислови в сучасній українській мові, що є назвами страв. **Для українців хліб завжди був святинєю**, символом добробуту, гостинності, здоров'я. Та й народні уявлення про матеріальні статки або скруту обов'язково пов'язувались із хлібом. *Їсти сухий хліб – жити у нестатках, у бідності, нужді*; мати (шматок, кусок і т. ін.) хліба – 1) добувати засоби до існування, заробляти на прожиття; 2) жити, не відчуваючи нестатків; їсти чужий хліб – бути на чийх-небудь харчах; недаром хліб їсти – приносити користь.

Фразеологізми про хліб відіграють велику роль в українській фразеології, переважно хліб асоціюється з щастям і добробутом, також хліб символізує важку працю й т. д.

Глибше орати – більше хліба мати.

Держи хліб на обід, а слово на одвіт.

Не всякий паще, хто хліб їсть.

Найсмачніший хліб од свого мозоля.

Земля чорна, а хліб білий родить.

Також виключно українським символом є борщ і вареники, прислів'я про них поширені в українській фразеології і символізують менталітет українців через добре знайомі їм страви.

Борщ без солі та без долі та без третього здоров'я.

Борщ – всьому голова.

Борщ та капуста – хата не пуста.

Без добавки і борщ не смачний

Як вареник у маслі

Як вареник у сметані.

Для України сало є не лише одним із символів національної кухні, але й своєрідним способом життя. Сало – герой багатьох прислів'їв та анекдотів. Сало – поширене українське прізвище.

Якби мені паном бути, то я б сало із салом їв.

Живу добре – сало їм, на салі сплю, салом укриваюсь.

Коли б сало крила мало, під небесами б літало.

Ні сіло, ні впало, дай, бабо, сала.

Так го полестив, як би салом помастив.

Фразеологія з кожним роком цікавить мовознавців все більше і більше. Вона є скарбницею культурних надбань народу, прагнень та сподівань, у ній відбиваються, як у дзеркалі, колективний розум народу, історичні, героїчні та побутові події. Напевно, коли ми чуємо про фразеологізми з компонентами – назвами їжі, напоїв перше, що спадає на думку, – що вони містять інформацію суто про кухню, спосіб приготування страв. Але це помилкова думка, адже фразеологічні одиниці (ФО) з такими компонентами відображають, інколи завуальовано, життя людини, різні події в її житті.

ФО з компонентами їжі та напоїв фіксують великий спектр емоцій: різноманітні події з життя людини, риси характеру, поведінку людини, її діяльність тощо. Завдяки експресивності фразеологізми набувають нових значень, відтінків. Для фразеологізмів властиві такі явища, як багатозначність, синонімія, антонімія.

Зрозуміло, що будь-який народ має свою культуру та мову, але для кожного з них є спільна тема – «їжа». На сьогодні багато праць присвячено темі гастрономічної культури, адже поняття гастрономії включає не тільки правила приготування їжі, а і є певним «маркером» розвитку суспільства

Таким чином, фразеологізми із компонентом їжа несуть велике смислове навантаження, їх вибір напряду залежить від історичного та культурного минулого народу, адже у мовній картині світу кожної нації діють різні продуктові символи, які передають певні закодовані значення, зрозуміти які може лише носій мови.

Список використаних джерел

1. Комар Л.П. Фразеологічне багатство української мови. Молодь і ринок. №12. 2011. С. 127-130.
2. Ужченко В. Д. Фразеологія української мови. К.: Знання, 2007. 494 с.

Науковий керівник: Максимець О.М., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ПРОБЛЕМАТИКА ТА ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА ПАРАДИГМА ТВОРЧОСТІ МАКСА КІДРУКА

Радіонова С.Р., *radionovasofia1902@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Новітня українська література досить різноманітна. Сучасне покоління письменників досить важко об'єднати жанровими чи виразними стилістичними особливостями. Наша сучасна література така ж молода, як і держава, тому їй притаманні помилки кожної молодої людини. Література, зокрема письменники та поети, які її створюють, так само протестують проти всіх, намагаючись привернути увагу [1, с.19]. Серед цієї молоді когорти письменників можна виокремити автора бестселерів, письменника сучасної української літератури – Макса Кудрука.

Мета нашої роботи полягає в тому, щоб окреслити проблематику та жанрово-стильову специфіку творчості Макса Кідрука. Письменник частіше всього пише свої книги у жанрі технотрилера. Цей жанр літератури досліджує взаємодію людини із технологіями, з якими може статися катастрофа, також цей жанр є гібридом, у якому використовується наукова фантастика, пригоди та специфічні засоби притаманні жанру трилер.

Тревелог – жанр, з якого почався Кідрук-письменник. Тревелог – це збір цікавої інформації під час перебування в чужій країні. «Мексиканські хроніки», «Подорож на Пуп Землі», «Любов і піраньї», «На Зеландію!» – книги, написані на основі мандрівок автора до віддалених, екзотичних і майже незвіданих для пересічного українця країн. Макс Кідрук розповідає, що не полюбляє сумних, трагічних творів, книжок, які пригнічують: «Життя й без того несолодке, а тому мені геть не імпонують романи, які намагаються показати його ще

гіршим. Я зростав на книгах Даррелла, Сетона-Томпсона, Твена, Лондона, котрі примушували посміхатись, надихали мене і додовали снаги долати усілякі життєві негаразди». Макс Кідрук - мрійник, і тут він в черговий раз нагадав, що ті люди, котрі йдуть по життю своїм власним шляхом набагато щасливищі за тих, хто змирився з буденністю.

«Доки світло не згасне назавжди» – науково-фантастичний роман та соціальна драма з елементами містики. Це наполовину наукова фантастика, яка має під собою доволі жорстке наукове підґрунтя та наполовину – соціальна драма. Цей роман має оригінальний соціальний сюжет, котрий перетинається з іншими творами автора. Книга розповідає про життя одинадцятикласниці Руги та її сестри Індії, про реальність та сновидіння, про вирішення проблем минулого. Роман дає читачу самому відчутти почуття героїв, їх проблеми та радощі. Кідрук захоплює читачів саме емоціональним станом своїх героїв, їх переживанням і відношенням до околиць середовища. Автор вводить у свої твори містику, щоб більш розгорнути сенс книги у жанрі наукової фантастики та соціальної драми. Дія, яка відбувається з головними персонажами роману дає змогу читачу зрозуміти чому саме це відбувається, а не інше, відчутти емоційний стан персонажа. Що до роману його наукова складова гармонійно вписується у сюжет та пояснює багато незрозумілих моментів. Але породжує звичне для таких ситуацій питання - яка ймовірність, що описані події можуть статися у реальному житті? Паралельний світ представлено як сіру, струхнявілу та пусту версію реальності. Так, ніби увесь світ водночас покинули всі люди і він просто руйнувався. Цей світ дуже гарно розкриває нам той стан, у якому знаходиться сама Руга, адже він є її віддзеркаленням. Також роман «Доки світло не згасне назавжди» доповнюється мобільним додатком, де читач може із головою поринути у світ книги та відчутти неймовірні емоції. Додаток і книга тісно взаємопов'язані між собою, що є дуже актуальним для сучасних читачів у більшій частині-молоді.

Отже, Макс Кідрук пише у різних жанрах літератури і з кожним разом вдосконалює свої письменницькі навички. Автор виносить проблему «Власного Я» та сприйняття себе та свого оточення, духовної війни особистості з її вчинками и думками.

Список використаних джерел

1. Маковецький П.П. Сучасність і література в Україні. Точки дотику. Слово. №3 (47) 2011. С. 19-21.

Науковий керівник: Максимець О.М., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

СТАНОВЛЕННЯ ЕЛЕКТРИКИ, ЯК НАУКИ

Родін Б.О., rodin@ukr.net

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Уперше явища, що нині називаються електричними, були помічені в древньому Китаї, Індії, а пізніше в древній Греції. Від грецької назви бурштину – «електрон» - явище це пізніше отримало найменування електризації. У 1707 році французький фізик дю Фей виявив відмінність між електрикою, що отримується від тертя скляної кулі (чи круга) і отримуваним від тертя круга з деревної смоли. У 1729 гадові англійці Грей і Уилер виявили здатність деяких тіл проводити електрику і уперше вказали на те, що усі тіла можна розділити на провідники і непровідники електрики.

Але значно важливіше відкриття було описане в 1729 році Мушенбреком - професором математики і філософії в місті Лейдене. Він виявив, що скляна банка, обклеєна з обох боків олов'яною фольгою (листочками станиоля), здатна накопичувати електрику.

У 1747-1753 рр. американський учений і державний діяч Бенджамин Франклін провів ряд досліджень і супутніх їм відкриттів. Ввів використовуване досі поняття двох заряджених

станів : "+" і "-". Пояснив дію лейденської банки, встановивши визначальну роль діелектрика між обкладаннями, що проводять. Встановив електричну природу блискавки. Запропонував ідею громовідводу, встановивши, що металеві вістря сполучені із землею знімають електричні заряди із заряджених тел. Висунув ідею електричного двигуна. Уперше застосував для запалення пороху електричну іскру.

Найбільшим відкриттям в цій області в XVIII столітті було виявлення в 1791 році італійським анатомом Луїджі Гальвани появи електрики при зіткненні двох різнорідних металів з тілом препарованої жаби. Італійський учений, Алессандро Вольта експериментально довів, що електричні явища, які спостерігав Гальвани, пояснюються тільки тим, що певна пара різнорідних металів, розділена шаром спеціальної електропровідної рідини, служить джерелом електричного струму, що протікає по замкнених провідниках зовнішнього ланцюга. Ця теорія, розроблена А. Вольта в 1794 році, дозволила створити перше у світі джерело електричного струму у вигляді так званого Вольтова стовпа. Досліди з електричним струмом привертала увагу багатьох вчених різних країн. У 1802 році італійський учений Романьози виявив відхилення магнітної стрілки під впливом електричного струму, що протікав по розташованому зблизька провідникові. У кінці 1819 року це явище було знову спостережуване датським фізиком Ерстедом, який у березні 1820 року опублікував на латинській мові брошуру під заголовком "Досліди, що стосуються дії електричного конфлікту на магнітну стрілку". У цьому творі "електричним конфліктом" був названий електричний струм. Невелика, всього в п'ять сторінок, книжка Ерстеда в тому ж році була видана в Копенгагені на шести мовах.

Особливо слід сказати про діяльність чудового вченого Андре Мари Ампера, того, що започаткував вивчення динамічних дій електричного струму і що встановив цілий ряд законів електродинаміки. Однією з найважливіших заслуг Ампера було те, що він уперше об'єднав два роз'єднаних раніше явища - електрика і магнетизм - однією теорією електромагнетизму і запропонував розглядати їх як результат єдиного процесу природи. У 1827 році німецький вчений Георг Ом відкрив один з фундаментальних законів електрики, що встановлює основні залежності між силою струму, напругою і опором ланцюга, по якому протікає електричний струм. У 1831 році англійський вчений Майкл Фарадей відкрив електромагнітну індукцію та на її підставі винайшов перший електрогенератор. Також він ввів поняття магнітного та електричного поля і створив елементарний електродвигун. Це був електричний провідник, що обертався навколо магніту. Кірхгоф у 1847 році сформулював закони розгортання струмів в складних ланцюгах. Таким чином до середини XIX століття електрика перетворюється на науку.

Список використаних джерел

1. Дідух Л.Д. Електрика та магнетизм : підручник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2020. 464 с.
2. Шустов М.А. История электричества. Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2019. 567 с.
3. Ломоносов, В.Ю. Электротехника. М.: Энергоатомиздат, 1990. 400 с.

Науковий керівник: *Мельник О.О., к.і.н.; доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного.*

ПРОГРЕС ЯК ПРОБЛЕМА

Рош В.В., *kaktys325428@ukr.net*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Філософське осмислення проблем науки і техніки - це один із напрямів філософування, характерний для ХХ ст. Зрозуміло, що поява його викликана передусім

надзвичайно широким розповсюдженням техніки та технічних засобів саме у цьому столітті, а також всеосяжним впливом науки і техніки на усі сторони життя суспільства.

Особливість цієї проблеми пов'язана сьогодні зі стрімким зростанням потужних технологій. При цьому кількість людей, які зазнають впливу технічних заходів та їхніх вторинних ефектів, значно зростає. Потерпають і природні системи, що стають об'єктом людської діяльності, оскільки порушується їхня рівновага, що нерідко призводить до руйнування цих систем. Ніколи раніше людина не мала таких потужних важелів, щоб бути здатною знищити життя у певній частині екологічної системи і навіть у глобальному вимірі.

Важливо наголосити, що людина й суспільство не існують поза техносферою, техніка є історичною, вона постійно оновлюється. Технічні інновації стають каталізатором, імпульсом докорінних змін у всій системі людського життя. У ХХ ст. в умовах високого рівня розвитку науки та техніки розкрилися принципово нові аспекти їх зв'язку з різними сферами людської життєдіяльності, із поступом історії, з природою людини, а разом з тим по-новому постали істотні проблеми людського буття. Атомна і термоядерна енергія, початок космічної ери, автоматизація і кібернетизація виробництва, комп'ютеризація повсякденному житті - це такі досягнення сучасної науки, які говорять про виправданість її претензій чинити величезний і всезростаючий вплив на всі сфери суспільного життя. Якщо раніше область техніки обмежувалася сферою виробництва матеріальних благ, то нині вона пронизує все суспільне життя.

Будь-який прогрес, як відомо, водночас супроводжується і певним регресом, оскільки розвиток і розквіт одних явищ завжди здійснюється за рахунок інших, тому рух відбувається в обидва боки, а от вибір напрямку -- це вже справа людей. Отже, доки в науково-технічний прогрес не будуть внесені належні морально-гуманістичні засади і цілі, існує реальна небезпека для людської особистості, так і для людства в цілому.

Сама по собі НТР не може бути поганою або хорошою, це суб'єктивні поняття людей. Що добре для однієї групи, то може виявитися протипоказаним іншій. Відкриття робляться людьми і для людей, питання в тому, як вони будуть використовувати дане відкриття.

Список використаних джерел

1. Горохов В.Г., Розин В.М. Введение в философию техники. В.Г. Горохов, В.М. Розин. М: ИНФРА, 2000. 278 с.
2. Ленк Х. Размышления о современной технике. Х.Ленк. М: Аспект пресс, 2008. 450 с.

Науковий керівник: *Ісакова О.І., к.ф.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного.*

ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ У ХІХ СТОЛІТТІ

Рощіна А.А., nust.rosh.456@gmail.com

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Ще з давніх часів жінки страждали від сексизму або гендерної нерівності. Наприклад, освіта для жінок стала можливою лише після 1864 року, коли з'явилася освітня реформа. На той час існувало 77 жіночих шкіл, але освіта в них була побудована на гендерних стереотипах та ролях. Також існує термін «ефект Матільди», який означає систематичне заперечення вкладу жінок в науку та знецінення їхніх відкриттів. Також, як відомо, багато відкриттів, що зробили жінки, були присвоєні їхнім чоловікам або друзям або були запатентовані чоловічим ім'ям, бо в той час вважалося, що жінка не може бути винахідницею та займатися наукою, бо недостатньо розумна для цього. Хочу зауважити, що не тільки винахідниці працювали з чоловічим ім'ям, а і письменниці, яким відмовляли печатати їхні твори, бо вони жінки.

Це було декілька десятків або сотень років тому, але на жаль, у наш час жінки досі страждають від нерівності. Основні сфери, де вони з цим зустрічаються: професійна та повсякденне життя.

Дискримінація в професійній сфері існує і вона дуже відчутна. Як приклад можна взяти середню зарплату в жінок та чоловіків в Україні. Середня заробітна плата чоловіків близько 12 тисяч гривень, у той час як в жінок – 9 тисяч. Або кількість заборонених професій для жінок, що стає однією з причин безробіття. Також такі терміни як «липка підлога» та «скляна стеля» є сексизмом у професійній сфері. Зараз в Україні 433 тисячі зареєстрованих безробітних людей, серед них 256 тисяч жінок. Так трапилося через два останні пункти.

У повсякденному житті жінкам також не легко. Ще з дитинства мали дівчаткам кажуть: «б'є – значить кохає», але це звичайне нав'язування того, що насилля – нормально. 22% людей і України в дитинстві бачили, як батько бив матір, кожна четверта українка хоча б раз в житті переживала фізичне або сексуальне насилля, розповідає про це лише одна з трьох. Жінки не можуть піти до поліції, бо зараз до 62% правоохоронців вважають, що жертва насилля сама в цьому винна. Також, чітко виражені гендерні ролі з самого дитинства є великою проблемою. Або сексуалізація жінок та булінг, якщо вони не співпадають з стандартами краси. Досі жінок сприймають як об'єкт сексуального задоволення. Наприклад, у відеоіграх, де жінки одягнені у відвертий одяг, у той час як чоловіки одягнені у закриту одягу, або в рекламах з двозначними слоганами. Та ігри й реклама не уся проблема сексуалізації. Чоловіки на вулицю дозволяють собі окликати жінок та робити непристойні «компліменти», а також не рідко дозволяють собі розпустити руки. Але зараз з цим намагаються боротися та не все можна вирішити законом. Поки люди не навчаться поважати та цінувати одне одного – гендерна дискримінація буде продовжувати своє існування.

Список використаних джерел

1. Гендер для медій. Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей. Київ: Критика, 2017. 224 с.
2. Запобігання та боротьба із сексизмом на місцевому рівні в Україні Посібник для жінок і чоловіків у місцевій політиці – рада Європи 2020.
3. Шлєіна Л.І. Гендерна культура студентської молоді в умовах закладу вищої освіти. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Випуск № 20 Том 3, 2018. С.176-179.
4. Шлєіна Л.І. Законодавча база реалізації гендерної культури в навчально-виховному процесі ЗВО // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. № 69 Том 3 (С. 177-181) /2020.

Науковий керівник: Шлєіна Л.І., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

КУЛЬТУРА УКРАЇНИ У ПЕРІОД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Роціна А.А., *nust.rosh.456@gmail.com*

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Під час Другої світової війни українська культура зазнала великих втрат. Відчутних втрат зазнали музеї, картинні галереї та бібліотеки. За ці роки Львів втратив 5 тис. рукописів, понад 3 тис. стародруків, 300 інкунабул, близько 40 тис. томів літератури. Усього з України вивезли понад 330 тис. музейних експонатів різної цінності. Війна стала серйозним випробуванням для нашої культури. Діячам культури та науки доводилося працювати в тяжких і несприятливих умовах.

Наука розвивалася зовсім неактивно, бо усіх вчених було відправлено на схід Росії. Але наукові діячі продовжували свою діяльність та через деякий час інститут електрозварювання АН УРСР, очолюваний відомим вченим Є. Патонем, досяг вагомих результатів у зварюванні корпусів танків Т-34, упроваджував цю технологію безпосередньо на 10 танкових заводах і 6 заводах, що виготовляли авіабомби.

У період з 1939 по 1945 роки освіта зазнала втрат. Бо у ці роки в понад 45 українських вузів працювали в евакуації. Київський і Харківський університети були об'єднані в один, близько 5,5 тис. евакуйованих українських педагогів працювали в 100 навчальних закладів. Учні інформували про розвиток подій на фронтах, випускались бойові листки, активно велося листування з фронтовиками, вистави і концерти самодіяльності у шпиталях для поранених бійців і командирів.

Література розвивалася, але повільно. У цей період письменники почали активно використовувати сатиру, також поезія стала покликом до боротьби з ворогом. Прозових творів писали все менш, віддаючи перевагу віршам. Треба зауважити, що культурні діячі також йшли на фронт, наприклад третина членів Спілки письменників України вийшли на поле бойових дій у ролі солдат; 25 чоловік загинули.

Образотворче мистецтво відкрило в собі жанр графіка, а особливо: агітаційні плакати та сатиричні малюнки. Художники відвідували колгоспи, заводи та в рідких випадках фронт. Це робилось для того, щоб знайти новий матеріал для наступних робіт.

Театральне мистецтво було перенесено на фронт. Велика кількість акторів відправлялися на фронт та виступали у перервах перед солдатами, щоб ті не падали духом остаточно. Після закінчення війни 68 артистів були нагороджені медалями та орденами. Мотиви в кіно та музиці були схожими. Вони призивали до патріотизму та оспівували досягнення та героїзм армії.

Список використаних джерел

1. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. В. Бокань. Київ, 1998. 428 с.
2. Історія української літератури ХХ століття. У двох книгах. / за ред. В. Г. Дончика. Київ, Либідь, 1994. 506 с.
3. Історія українського мистецтва : у 6-х томах / Голов. ред. кол.: М. П. Бажан (голов. ред.). Т. 6 Радянське мистецтво 1941-1967 років / ред.: Ю. Я. Турченко (відпов. ред.). 1968. 451 с.
4. Лашкул З. В. Мистецтво періоду Великої Вітчизняної війни Київ. 248 с.
5. Історія української літератури: У 2 т. Київ, 1988. 584 с.

Науковий керівник: *Мельник О.О. к.і.н.; доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного*

ДВОМОВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я ТА ЇЇ НАСЛІДКИ

Русінова О.Г., *rusinovaelena874@gmail.com*

ВСП «Ногайський фаховий коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного»

Мовлення студентів Запоріжжя характеризується домінуванням різноманітних його елементів, насамперед, просторіч, діалектизмів та інтерферем, що виникли внаслідок активної повсюдної двомовності мешканців Північного Приазов'я.

Двомовність(білінгвізм) – вільне володіння двома мовами, одна з яких є рідною для певного народу, інша – чужа, однак вживається паралельно з першою. Двомовність є об'єктом мовознавчих досліджень тоді, коли двомовним стає весь народ чи його значна частина. Це явище досліджували Ю. Жлуктенко, С. Семчинський, В. Розенцвейг, Є. Верещагін, Н. Шумарова та інші.

Серед причин поширення української-російської двомовності в нашому регіоні виділяємо такі основні позамовні: формування Північного Приазов'я як етнічно неоднорідної території протягом двох століть з моменту заселення цих земель; державну освітню політику, спрямовану на навчання виключно російською мовою; неprestижність української мови.

Одне із завдань нашого дослідження полягає в укладанні класифікації відхилень, яка здійснюється за різними критеріями, однак найчастіше – відповідно до мовних рівнів. Найбільшу кількість негативних наслідків білінгвізму в мовленні студентства зафіксовано на лексичному рівні.

Найчастіше під інтерференцію (перенесення звукових, граматичних ознак однієї мови на іншу унаслідок їхнього зближення, застосування в одному мовному просторі) підпадають іменники, прикметники, дієслова (дієприкметники) та прислівники з різних галузей життєдіяльності.

Найбільше серед інтерферем абстрактних іменників: *чутства, свіданіє, влажність, бумага, кража*. Поширені також інтерферемі на позначення людей за професійними та характерними ознаками: *жениціна, покупатель музиковед, мусорицик*. Інтерферемі-іменники – назви предметів і речовин – являють собою побутові назви: *карандаш, кісточка, обложка*; назви технічного облаштування: *посудомоечна (машина), стіральна (машина,) оборудованіє, диск*; назви продуктів харчування: *канфети, сахарь, клюква, укус, посне масло*; наукові терміни: *мощность, ссилка, сустав, ток, убиток*; назви природних явищ, станів: *голольод, водоворот, молнія, солнєчне затмені, тьма*. Чимало серед інтерферем власних назв, зокрема імен людей: *Лена, Валєра, Альоша, Олег.є*

Серед прикметників найбільше запозичуються одиниці на позначення рис характеру людини: *внімательний, мужественний, мстительний, упрямий*; професійної та загальноживаної лексики: *обаятельный, мечтательний, обоснований*.

Інтерферемі-дієслова належать до різноманітних шарів лексики: *заключать, включают, дьоргать, макать*. Надзвичайно поширені інтерферемі-дієприкметники: *болеутоляюці, в'ююційся, следуюцій, воруюцій*.

Значною є у мовленні студентства кількість інтерферем-прислівників: *харашио, обі(я)зательно, напрасно, обратно, осторожно,*.

Активне використання ненормативного калькування російських слів, що є основним різновидом інтерференції, призводить до масового проникнення в мовлення елементів, не властивих українській мові, і внаслідок цього – до руйнування української мови.

Список використаних джерел

1. Зубарев О.В. Інтерферентні явища в українському мовленні студентів Північної Донеччини: Автореф. дис... канд. філол. наук. К.: Академія, 2006. 23 с.
2. Масенко Л.Т. Українська мова в соціолінгвістичному аспекті: Автореф. дис... докт. філол. наук. К.: Академія, 2005. 40 с.
3. Білецька О. "Бути не як усі...". Тенденції сучасної мовної культури підлітків. Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2008. № 10. С. 122–127.

Науковий керівник: *Генчева Е.Д., викладач загальноосвітніх дисциплін* *ВСП*
«Ногайський фаховий коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного»

РОЗВИТОК ДУХОВНО-МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ

Рябошак Ю.В., *juliaR<angel02072002@gvail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Найважливішою метою сучасної освіти і однією з пріоритетних завдань суспільства є розвиток духовно – моральної культури студентської молоді.

Наростання динамізму соціальних процесів, складність завдань, що вирішуються сучасним суспільством, загострення глобальних проблем людства змушують нас знову звертатися до проблеми духовності та моральності, розглядати різні аспекти її сутності, зміст і структуру духовно-морального становлення особистості. Саме з духовно-моральною освітою пов'язують сьогодні можливість збереження, як самої особистості, так і всього суспільства.

Сучасна соціально-економічна ситуація характеризується численними негативними явищами, які відображають різні аспекти пережитого суспільством кризи духовності. Відбувається інтенсивна примітивізація свідомості студента, зростання цинізму, брутальності, жорстокості, агресивності. А за цими зовнішніми проявами криються внутрішні глибинні переживання: невпевненість, самотність, страх, і в той же час - інфантилізм, егоїзм, духовна спустошеність. У зв'язку з цим особливого значення набуває робота з духовно - морального виховання в вузах. Є всі підстави вважати, що в непростій ситуації соціально-економічних, політичних змін, міжнародних потрясінь, кризи духовності і культури, переходу людства в нову епоху свого існування - постіндустріальну, система освіти відіграє роль стабілізуючого фактора. Сучасна реальність орієнтує суспільство на серйозне і глибоке переосмислення ролі і значення людини, на визнання людської особистості як найважливішої суспільної цінності.

Саме освіта на гуманістичній основі розглядається як феномен культури, що передбачає розвиток системи ціннісних ставлень особистості до світу і до себе в цьому світі, в зв'язку з чим особливого значення набувають соціокультурні проблеми професійної підготовки фахівців. В умовах зміненої парадигми освіти актуалізується проблема підготовки фахівця нового типу, яка органічно поєднувала б у собі особистісні та професійні якості, проявляла потребу в безперервному саморозвитку. Особливе місце в цьому контексті належить питанням, пов'язаним з розвитком духовно-моральної культури майбутнього фахівця в період професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

В результаті проведеного дослідження встановлено, що чітка спрямованість на освоєння теоретичних і методологічних основ духовно-моральної культури обумовлена включенням викладачами університету в зміст програмного матеріалу соціально-філософських і психолого-педагогічних дисциплін, знань про духовно-моральному вихованню молодого покоління, його базових засобів і способів впливу на людину, а також достатнім технологічним забезпеченням навчально-виховного процесу, основу якого складають педагогічні детермінанти.

Список використаних джерел

1. Бондаревская, Е.В. Теория и практика личностно-ориентированного образования. Ростов-на-Дону: Наука, 2000. 358 с.

Науковий керівник: *Ісакова О.І., к.ф.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного.*

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ВАЖЛИВА SOFT SKILLS НАВИЧКА МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Савельєва Н.В., *savelyeva2003@ukr.net*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Сучасність поставила людину перед особливими викликами – можливість занурення в безкінечний простір інформації, що її завжди і всюди оточує, яка є не лише доступною, а й неперевіреною, сумнівною, такою, що потребує осмислення та аналізу, яка дуже швидко застаріває тощо. У зв'язку із цим ще у далекому 2005 році у всесвітній доповіді міжнародної організації ЮНЕСКО було зазначено, що «у суспільстві знання кожна людина повинна буде

вміти вільно орієнтуватися в потоці інформації, розвивати когнітивні здібності і критичний розум, щоб відрізнити «корисну» інформацію від непотрібної» [1].

У зв'язку із цим особливої актуальності набуває потреба особистості в умінні швидко і правильно працювати з потоком інформації, вміти її критично оцінювати. Сьогодні важливо не тільки вчитися, отримувати конкретні прикладні знання, а й вчитися самостійно критично і ефективно отримувати, обробляти, систематизувати і використовувати інформацію. Перед особистістю постає новий виклик у вигляді високої «культури мислення», що включає навички логічного мислення, правильного висновування, аргументації, ідентифікації протиріччя, систематизації і класифікації наявного знання, виокремлення істинного знання тощо.

Розвиток критичного мислення як важливого складника логічної культури особистості не є хаотичним процесом, а потребує цілеспрямованого формування, яке забезпечується організованою пізнавальною діяльністю в межах спеціалізованих соціальних інститутів, перш за все, інституту освіти [2; 3]. Сучасний освітній простір пропонує чимало інноваційних освітніх проектів («критичне мислення», «проблемне навчання», «дослідна освіта», «сократичний метод навчання», «інтерактивне навчання», «рефлексивна освіта», «медіаграмотність» тощо), кожен з яких має свою специфіку. Така активізація інноваційних проектів на розвиток критичного мислення є вкрай важливою, що, безперечно, пов'язано з необхідністю сформуванню вмінь особистості вибудовувати коректну аргументацію, вести аргументовану суперечку, послідовно аналізувати свої та чужі міркування, адже саме завдяки критичному мисленню уможливорює здатність орієнтуватися в інформаційних потоках.

Проте, на нашу думку, використання одних лише інновацій є недостатньо. Вкрай важливим має стати «відродження» й навчального курсу, в основі якого міститися класичної формальної логіки. І це особливо стає важливим саме сьогодні, коли сучасна людина потребує таких важливих *soft skills* навичок як прийняття нестандартних рішень, творче мислення, орієнтування у транскультурному світі, особистісне та професійне самозростання тощо, що не формується самостійно, автоматично і спонтанно, а є досить складним і тривалим процесом, до якого мають бути залучені усі освітні інноваційні освітні проекти, гарно підготовлені фахівці тощо.

Список використаних джерел

1. К обществам знаний: Всемирный доклад ЮНЕСКО. М. : ЮНЕСКО, 2005. 239 с.
2. Тараненко Г. Г. Логіко-формулюючий потенціал соціального середовища у формуванні логічної культури здобувачів вищої освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. № 62. Т.2. С. 212-215.
3. Тараненко Г.Г. Логічна компетентність як важливий складник комунікативної компетентності здобувача вищої освіти агротехнологічного закладу вищої освіти. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. № 68. 2019. С.204-208.

Науковий керівник: *Тараненко Г.Г., к.пед.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ

Самохвалова А.Ю., 71anastasiia71@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Підприємство як соціально-економічна система включає в себе взаємовідносини суб'єктів, що беруть участь в процесі господарської діяльності. Процес управління

взаємодіями цих суб'єктів вимагає від керівників розроблення ефективної стратегії, яка допоможе забезпечити сприятливий соціально-психологічний клімат у колективі.

На думку Михайлової Л.І., конфлікт – це зіткнення протилежно направлених дій працівників, які зумовлені розбіжністю інтересів, цінностей та норм поведінки [1].

Сучасні погляди полягають у тому, що навіть при наявності ефективного управління в організаціях деякі конфлікти не тільки можливі, а навіть бажані. У багатьох випадках вони допомагають виявити різноманітність поглядів, дають додаткову інформацію, виявляють альтернативні варіанти вирішення проблем. Конфлікти в колективі можуть відігравати, як негативну так і позитивну функції [2].

Основні функції конфліктів:

1) позитивна: розрядка напруження між конфлікуючими сторонами; отримання нової інформації про опонента; згуртованість колективу організації для протидії зовнішнім ворогам; стимулювання до змін і розвитку; зняття синдрому покори у підлеглих.

2) негативна: великі емоційні і матеріальні витрати; звільнення співробітників, зниження дисципліни, надмірне захоплення процесом конфліктної взаємодії; зменшення міри співробітництва між частиною працівників; важке відновлення ділових відносин [2].

Проблемою управління конфліктами на підприємстві займалися багато вчених та науковців, так Г. Захарчин, Р. Винничук визначають поняття управління конфліктом, як цілеспрямований, обумовлений об'єктивними законами вплив на його динаміку в інтересах розвитку чи руйнування тієї соціальної системи, до якої має стосунок даний конфлікт [3].

Від ефективності управління конфліктом залежить стабільність у діяльності організації, на яку впливають: масштаб дисфункціональних наслідків, усунення причин суперечностей, вірогідність суперечливих зіткнень.

Управління конфліктами як складний процес включає конкретні види діяльності:

- запобігання й профілактика виникненню конфлікту;
- діагностика та регулювання конфлікту на основі коригування поведінки його учасників;
- прогнозування розвитку конфліктів і оцінка їхньої функціональної спрямованості;
- вирішення конфлікту.

Принципи управління конфліктами [4]:

- принцип об'єктивності - адекватне розуміння та реалістична оцінка конфліктних ситуацій;
- принцип конкретно-ситуаційного підходу - урахування феномену різноманітності образів і форм, кількісних та якісних відмінностей, послідовності та особливостей прояву конфлікту;
- принцип гласності - донесення інформації до зацікавлених груп (осіб), формування об'єктивної громадської думки та відповідне ставлення до конфліктних подій;
- принцип демократичності - управлінський вплив на суб'єктів конфлікту засобом захисту їх соціальних інтересів, зняття суперечностей та антагонізмів;
- принцип системності - комплексне застосування технологічних прийомів впливу на динаміку конфліктної взаємодії.

Отже, конфлікти є невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства, тому вміння керівника ефективно ними управляти є запорукою підтримання здорового соціально-психологічного клімату у колективі, підвищення продуктивності праці робітників, що в свою чергу дозволить досягти високих результатів роботи підприємства.

Список використаних джерел

1. Михайлова Л. І. Управління персоналом. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
2. Крушельницька О. В. Мельничук Д. П. Управління персоналом: Навчальний посібник. Видання друге, перероблене й доповнене. К., «Кондор». 2005. 308 с.
3. Захарчин Г. М. Управління конфліктами: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 160 с.
4. Єременко Л. В. Конфліктологія: Навч. посібник. Мелітополь: ФО-П Однорог Т.В., 2018. 219 с.

Науковий керівник: Єременко Л. В., к.психол.н., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ТИМБІЛДІНГ ЯК СПОСІБ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ

Синя К.О., 416402@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

У сучасних умовах особливого значення набуває командна робота в управлінні персоналом, оскільки якість і результативність діяльності будь-якої організації визначається не зусиллям окремих працівників, а результативністю праці усього колективу. Сьогодні ж тимбілдинг є однією з найперспективніших моделей корпоративного менеджменту, що забезпечують повноцінний розвиток компанії, і є одним із найбільш ефективних психологічних інструментів управління персоналом [1].

Тимбілдинг (від англ. «team building») в буквальному сенсі означає «побудова команди»; заходи, спрямовані на згуртування колективу, формування сильної команди, що успішно досягає поставлених цілей [2].

Тимбілдинг дозволяє торкнутися таких аспектів роботи з персоналом, як: розвиток командного духу в роботі співробітників компанії; можливість виявляти і реалізовувати особистісний потенціал співробітників; вказує на помилки в спілкуванні; допомагає знайти варіанти вирішення конфліктних ситуацій; розвиває здатність швидко приймати рішення в критичних і нестандартних ситуаціях; виховує в співробітниках довіру до компанії і один до одного, прихильність цілям компанії; є вагомим методом нематеріальної мотивації персоналу, який дозволяє співробітникам відчувати увагу компанії до кожного її співробітника, що, в кінцевому результаті, дозволяє створити згуртований та креативний колектив однодумців [3].

Існує безліч видів тимбілдингу : активний, сюжетний, інтелектуальний, творчий. Активний вид тимбілдингу є найпопулярнішим та найбільше підходить для теплої пори року, оскільки найчастіше проводиться на свіжому повітрі (спортивні ігри, естафети тощо). Сюжетний вид приймає форми квесту, бізнес-гри, змагальних заходів. Останнім часом набувають популярності й інтелектуальні види тимбілдингу. Цей вид згуртованості команди сприяє не тільки всебічному розвитку працівників, а й утворенню у кожного вміння швидко приймати рішення. Творчий тимбілдинг характеризується креативністю, яка високо цінується в сучасному світі. Компанії хочуть, щоб співробітники займалися незвичними і цікавими завданнями. Наприклад, малювання загальної картини. Кожен із видів тимбілдингу є надзвичайно дієвим, адже будь-яка спільна діяльність колективу, яка безпосередньо не стосується роботи, має позитивний вплив на відносини між кожною його частиною. [4].

Таким чином, застосування тимбілдингу допомагає компанії не лише збільшити продуктивність праці, але і налагодити внутріфірмове життя підприємства. Тільки посправжньому єдиний колектив здатний досягати найвищих результатів та внести вклад у розвиток підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та прибутковості. А отже, професійним керівникам потрібно його використовувати задля максимального налагодження психологічної атмосфери в колективі і досягнення значних результатів організації.

Список використаних джерел

1. Єременко Л. В. Реалізація принципів і методів формування соціальної компетентності особистості в груповій тренінговій роботі. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди» : Зб. наук. Праць. К.: Гнозіс, 2013. Дод. 2 до Вип. 31. С. 397-403

2. Маковоз Е. У. Необходимость тимбилдинга на всех стадиях коллективного развития / Е. У. Маковоз, У. Л. Старожилова. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2009. №25. с. 124 – 125
3. Нікіфорова Л.О. Тімблдинг як основа ефективного розвитку колективу / Нікіфорова Л.О., Білоконь Я.В. Економічний простір – Дніпропетровськ, ПДАБА. 2012, № 59. С. 220 – 221.
4. Ярмолюк Д.І. Тімблдинг як один із ефективних методів управління персоналом [Електронний ресурс] – режим доступу до ресурсу: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2020/3_20_ukr/29.pdf.

Науковий керівник: Єременко Л.В., к.психол.н., старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ПОСЕЛЕНЦІ ТАВРІЙСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ У ХІХ СТОЛІТТІ

Топольницький Г.К., topolnickijgeorgij@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Першими поселенцями Таврії були ногайці, але у 1782-1783 роках, після російсько-турецької війни їх було примусово виселено до Північного Кавказу. На початку ХІХ століття на цій території поселяються «духобори», близько 60 поселень та «меноніти» близько 40 поселень .

«Духобори», – одна з релігійних течій ,так званих, духовних християн, які називають себе "борцями за дух та істину". «Духобори» не визнають Біблію як Святе Письмо, вважаючи православ'я спотвореною вірою, Вони порвали з ним, відмовилися від церков, храмів, заперечували духовенство, чернецтво, таїнства, обряди. Намагалися наслідувати принципи та побут ранньохристиянських громад. постійно зазнавали депортацій, їх направляли на важкі примусові роботи, засилали на каторгу. За указом імператора Олександра І «духобори» були переселені в Мелітопольський повіт Таврійської губернії. Там була створена перша колонія з 1899 тисяч мешканців. Засновано такі села: Терпіння, Троєцьке, Богдановку ,Спаське, Горіле та багато інших. У 1858 році вони емігрували до Північного Кавказу а у 1898 до Канади, де створили свої поселення, які існують і нині.

З приходом до влади більшовиків, які були зацікавлені в поверненні «духоборів», оскільки їх релігія була схожа з комуністичною ідеологією. Повірівши агітації більшовиків «духобори» поверталися , але були підкорені режимом і більша частина репресованою.

«Меноніти» - християнський протестантський рух, що сповідує одне з вірувань голландських протестантів-анабаптистів. Засноване Менно Сімонсом віросповідання пропагує мирне співжиття в світському суспільстві, відсутність насильства, ненасильницькі методи протесту та розв'язання проблемних питань, пацифізм. Щоб заохотити переселенців освоювати незаселені степи Півдня, Катерина ІІ надала їм чимало пільг: вічну свободу від рекрутської повинності, звільнення від податків впродовж 10 років, 65 десятин землі кожному сімейству, по 500 рублів на проїзд і придбання, матеріалів для будівництва та на закупівлю сільгоспінвентарю. З 1789 -1920 роки жили на р. Молочній. Побудували 8 цегельних заводів, завод годинників і механізмів, 30 водяних млинів, оцтовий завод, металургійні виробництва і 17 машинобудівних заводів. Їхні будинки залишилися і досі, що свідчить про їх вміння у будівництві та архітектурі . Після Лютневої революції 1917 р. для них настали складні часи. Їх постійно грабували представники різних влад, а віра не дозволяла брати до рук зброї. Тому у 20-х роках ХХ століття майже всі іммігрували до Канади.

Список використаних джерел:

1. Комаренко Т. О. Духобори, духоборці. Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. К.: Наук. думка, 2004. Т.2: Г-Д. 518 с.
2. Хрящевська Л. Переселення менонітів у південні райони України. «Красзнавство», 2009, № 1–2. Центральний державний архів вищих органів влади України, ф. 1, оп. 2, спр. 3273, арк. 66–67.
3. Ногайці. Українська мала енциклопедія: 16 кн: у 8 т. / проф. Є. Онацький. Буенос-Айрес, 1962. Т. 5, кн. IX : Літери На-Ол. С.1152.
4. Нікітенко К. Трагедія менонітів. «Дзеркало тижня» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://risu.ua/tragediya-kolonistiv_n80827

Науковий керівник: *Мельник О.О., к.і.н.; доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ПОРІВНЯЛЬНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА І МОВОЗНАВСТВА

Ускова С. О., svetlanauskova43@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

«Компаративістика», або «Компаратистика» частіше відома як наукова дисципліна, метою якої є виявлення міжлітературних зв'язків на основі зіставлення творів та явищ національних письменств одного чи різних історичних періодів [3]. Паралельно з нею розвивалося порівняльне мовознавство (в українській мові вживають термін мовознавча компаративістика), що упродовж свого існування отримувало різні визначення [1].

Початок порівняльного літературознавства було покладено в XVI ст., коли створювались граматики національних мов Європи. Порівняльно-історичне мовознавство з'явилося після відкриття європейцями санскриту, літературної мови давньої Індії. Ще в XVI столітті італійський мандрівник Філіппо Сассетти зауважив схожість індійських слів з італійськими і латинськими. Початок порівняльно-історичного мовознавства було покладено в XVIII столітті Вільямом Джонсом [2, с.25].

В Україні компаративістика формується в останній третині XIX ст. Вітчизняні зачинателі – М. Драгоманов, М. Дашкевич, І. Франко та ін. (праці з фольклористики й літератури) [3]. Перший або ранній (чи класичний) етап розвитку (остання третина XIX – поч. XX ст.) звертає на себе увагу недосконалістю компаративістських технік у роботах тогочасних науковців.

Другий етап розвитку компаративістики – 20-ті рр. XX ст. (С. Маслов, В. Перетц, А. Шамрай та ін.). М. Возняк розвиток української літератури (до XVIII ст.) висвітлював як у контактено-генетичному, так і в типологічному аспектах («Історія української літератури»). О. Білецький та його учні визначали головні аспекти подальших компаративістських студій в Україні, вважаючи обов'язковим урахування суспільно-історичних, соціальних і художньо-естетичних критеріїв при оцінці та встановленні впливів, спільності й своєрідності процесів.

Порівняльне мовознавство ж зазнало розвитку в області лексики: глосарії до текстів на класичних мовах. Дані глосаріїв зводилися в словники двох видів: глосарії на окремі тексти і глосарії на багато текстів, так як запозичення в масовому порядку проникали в рідну мову.

Третій і четвертий етапи розвитку – 30-ті – поч. 50-х рр. XX ст.; 1953 – кінець 80-х рр.: розпочався тиск на вітчизняну компаративістику («псевдонауку») паралельно з процесом розгрому української культури, учені-компаративісти нерідко зазнавали репресій [3]. П'ятий етап розвитку компаративістики в Україні: початок 90-х – наші часи. Усередині мовознавства і літературознавства сформувалися спеціальні дисципліни. Бажано вказати на порівняльно-історичний підхід [1], що передбачає аналіз літературних явищ на основі

подібності, які засновані на їхній спорідненості (близькості за походженням) та спілкуванні (контактах).

Щодня в Україні та й в усьому світі порівняльне мовознавство і літературознавство (компаративістика) набуває більшого значення та стає невід'ємною частиною гуманітарних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Адамович А.Є. Романи М. Шолохова і М. Стельмаха: проблеми національної специфіки: дис. ... канд. філологічних наук: 10.01.05. Запоріжжя: Запорзький національний університет, 2010. 205 с.
2. Бровко О. О. Основи компаративістики: навч. посіб. К., 2012, С.14-29.
3. Ковалик І.І., Самійленко С. П. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки. К., 1985. С. 53-91.

Науковий керівник: *Адамович А. Є., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗМІСТУ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ

Хачко В.О., lerahachko@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Переклад є засобом культурного осмислення світу, розширення колективної пам'яті людства та відіграє важливу роль у сучасній літературі.

Переклад художніх творів є найбільш складним. Художній переклад – це завжди взаємодія і взаємовплив культур, до яких належить текст оригіналу й текст перекладу. Цей вплив не можна звести тільки до мовної взаємодії, він охоплює всі сторони життя, відображені в художньому творі, особливий національний колорит, своєрідність оригінального твору [2].

Перекладна література – найбільш адаптований набуток чужих культур завдяки особливому матеріалу цього мистецтва – мові. Картина (модель) світу оригінального твору накладається на картину (модель) світу інших культур [1].

Першим етапом процесу перекладу є сприйняття тексту, що містить у собі складний процес розумової діяльності, процес аналізу та синтезу інформації. «Це не тільки повне розуміння оригінального тексту, а й відчуття його образного та емоціонального впливу» [2]. Другим етапом є відтворення тексту іншою мовою, що є також складним процесом аналізу та синтезу, який відбувається у свідомості перекладача.

Під час письмового перекладу «перекладач може користуватися прямими міжмовними трансформаціями чи вільно інтерпретувати текст оригіналу» [3]. Вибір того чи іншого засобу перекладу залежить від функціонального стилю, до якого належить текст оригіналу, адже будь-яка мова характеризується стилістичною диференціацією, кожен стиль має певні жанри, які характеризуються лексичними та граматичними особливостями.

Отже, тексти визначають підхід та вимоги до перекладу, впливають на вибір засобів і визначення рівня еквівалентності перекладу оригіналу. Критерії точності перекладу є предметом постійних дискусій. Буквальний переклад, навіть зі споріднених мов, практично неможливий, а дослівне калькування фразеологізмів призводить до комічних ефектів. Вільний переклад використовує образні засоби, невласливі першотворові, з метою відтворити визначальні змістові особливостями [3].

Багато дослідників пропонують оцінювати переклади за критеріями «точність» і «вірогідність». Вірогідність – це художність, якість. Точність – збереження обсягу, форми тощо [4].

Отже, мистецтво перекладу було й залишається важливим посередником у взаємодії культур. Найважливішим у перекладі є поєднання граматичних норм та лексико-стилістичних особливостей оригіналу зі збереженням емоційно-експресивної та естетичної цінності оригіналу.

Список використаних джерел:

1. Мамичева В.Т. Пособие по переводу технических текстов с французского на русский. М.: Высшая школа, 1976. 157 с.
2. Марковина И. Ю. Влияние национальной специфики языка и культуры на процесс межкультурного общения. Речевое общение: проблемы и перспективы. М.: ИНИОН АН СССР, 1983. С. 187–212.
3. Уфимцева Н. В. Сознание, слово, культура. Коммуникативная лингвистика и коммуникативно-деятельностный подход к обучению языкам : памяти Г. В. Колшанского. М.: Наука, 2000. 253 с
4. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): учеб. пособие. 5-е изд. М.: ООО Филология три, 2002. 416 с.

Науковий керівник: *Адамович А. Є., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ

Чернишова П.А., melissatea444@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Останнім часом проблема цінностей і ціннісних орієнтацій набула особливої актуальності. Ці поняття є об'єктом дослідження таких наук, як: філософія, психологія, соціологія, – що говорить про їхню складність та багатоплановість.

Перш за все, цінність – це те, що почуття людини диктує признати важливим понад усе, і до чого можна прагнути, ставитися з повагою та визнанням. Існують такі властивості цінностей:

- Суб'єктивність (одна людина може не вважати цінності іншої правильними);
- Пріоритетність індивідуальних цінностей над суспільними
- Цінність – результат діяльності індивіда.

Саме ціннісні орієнтації – це певна сукупність ієрархічно пов'язаних між собою цінностей, які задають спрямованості людському життю. В ході історичного розвитку сформувався цілий ряд механізмів, за допомогою яких здійснюється передача цінностей: *сім'я, церква, мистецтво, література, культура.*

Ціннісні орієнтації формуються в процесі засвоєння людиною певного соціального досвіду. Тому вчені поділили їх на певні категорії:

- Інтелектуально-освітні;
- Культурні
- Політичні.

Інтелектуально-освітні цінності необхідно розглядати в розрізі розумового, творчого потенціалу, який, на жаль, значно знизився за останні роки. Цей феномен вчені пов'язують, насамперед, з погіршенням фізичного та психічного здоров'я молодого покоління.

В культурних цінностях молоді спостерігається тенденція до подальшої дегуманізації і деморалізації соціокультурних цінностей. В них переважають споживацькі орієнтації.

Політичні цінності. Аналіз стану політичних вподобань молоді дає можливість стверджувати, що вони в достатній мірі різнопланові.

Список використаних джерел

1. Головатий Н.Ф. Соціологія молоді: Курс лекцій., 1999.
2. Павловський В.В. Ювентологія: проект інтегративної науки про молодь. Академічний Проект, 2001.
3. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. Львів: Кальварія, 2003.
4. Шлєіна Л.І. Гендерна культура студентської молоді в умовах закладу вищої освіти. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Випуск № 20 Том 3, 2018. 186 с. С.176-179.
5. Шлєіна Л.І. Законодавча база реалізації гендерної культури в навчально-виховному процесі ЗВО. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. № 69 Том 3 (С. 177-181) /2020.

Науковий керівник: *Шлєіна Л.І., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного.*

ФОРМУВАННЯ СТИЛЮ УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Чертюк В. В., *vikyachertyuk123@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Розвиток підприємств неможливий без ефективної діяльності керівника, тому формування і вибір його стилю управління є актуальним питанням сьогодення. Уміння керівника створити сприятливий соціально-психологічний клімат в колективі, зацікавити роботою працівників, застосувати певні мотиваційні та управлінські методи, вміння спілкуватися та вирішувати конфліктні ситуації - все це залежить від обраного стилю управління та впливає на ефективність і результативність організації. Керівник повинен знайти підхід до кожної людини, створити сприятливі умови для ефективного виробництва та бути лідером [3].

Стиль управління являє собою манеру поведінки керівника по відношенню до підлеглих, що дозволяє впливати на них і змушувати робити те, що в даний момент потрібно. У 1938 р. Курт Левін, відповідно до його теорії лідерства, виділив три стилі управління, які стали класичними: авторитарний, демократичний і ліберальний. Авторитарний стиль характеризується жорсткістю, вимогливістю та єдиноначальністю. Демократичний стиль лідерства опирається на колегіальність, довіру, ініціативу та творчість. Ліберальний стиль відрізняється низькою вимогливістю, пасивністю керівника, втратою контролю над підлеглими та наданням їм повної свободи дій. Таким чином, постає питання про те, який стиль найбільш оптимальний для сучасних організацій. Важливо розуміти, що управлінська поведінка повинна бути підібрана під різні ситуації, і що вона залежить від різноманітних факторів, як, наприклад, зовнішнє середовище або менталітет власників підприємства [4]. Головне завдання будь-якого керівника - забезпечення досягнення цілей організації. Щоб виконавці прагнули до досягнення організаційних цілей, вони повинні мати мотивацію, на основі якої можна вибрати найбільш відповідний стиль керівництва до всього колективу або окремих його співробітників, також підлеглі повинні бути впевнені в тому, що цілі функціонування організації збігаються з їх особистими інтересами [1]. Так, наприклад, до співробітників, яким необхідний прояв ініціативи, заохочення за результати діяльності, творчий підхід до роботи, слід застосовувати демократичний стиль керівництва. Навпаки, для підлеглих зі слабкою дисципліною, які потребують постійного контролю для ефективного виконання роботи, а також співробітникам, завдання яких полягає у виконанні визначених планів, а не досягнення результатів, підійде авторитарний стиль. На тлі двох попередніх стилів, можна судити про те, що ліберальний стиль необхідний лише в тих випадках, коли мова йде про співробітників, що не терплять над собою постійного контролю та для продуктивної роботи яким необхідна свобода дій [2].

Таким чином можна стверджувати, що немає єдиного універсального стилю управління. Кожна організація і її колектив повинні розглядатися індивідуально. Керівнику необхідно розуміти психологію своїх підлеглих, їх інтереси, мотиви, манери поведінки, характер і темперамент, ситуацію на ринку, щоб вибудувати необхідну модель своєї поведінки. Виконання даних вимог спричинить за собою правильний вибір стилю управління, що позитивно позначиться на успішності і конкурентоспроможності організації.

Список використаних джерел

1. Єременко Л. В. Фактори задоволеності працею і мотивації професійної діяльності: Зб. наук. праць Класичного приватного університету «Теорія і практика сучасної психології». Запоріжжя 2018. Вип.1, С. 146-149.
2. Урбанович А. А. Психологія управління: Навчальний посібник. Мн.: Харвест, 2010-136 с.
3. Пугачев В.П. Управління персоналом організації. М.: Аспект-Пресс, 2009-256 с. Психологія управління. Стилї керівництва і лідерства. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://pidru4niki.com/13560615/psihologiya/stili_kerivnitstva_liderstva

Науковий керівник: Єременко Л.В., к.психол.н., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного.

МОВНА КУЛЬТУРА РЕКЛАМИ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Шапотіннікова В. Р., *shapotinnka@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

Мова – основа культурного і національного життя. Українська мова постійно розвивається, оновлюється, змінюється. Нині ми спостерігаємо неймовірно інтенсивний виток еволюції мовної системи, викликаний соціальними, економічними й політичними змінами, стрімкість яких формує враження мовних катаклізмів. Насправді ж вони – лише результат відображення в українській мові демократизаційних процесів [2, с. 64].

Мова ЗМІ становить чималий сегмент сучасної української літературної мови, що є особливо рухомим та динамічним. Однак, не зважаючи на те, що норми літературної мови фіксовані в багатьох довідниках, словниках, мова ЗМІ є сьогодні не бездоганною. Журналістські тексти не лише не позбавлені стилістичних недоречностей, а й іноді містять зовсім банальні помилки. Такі тексти ЗМІ знижують ефективність реклами та гальмують розвиток мови, негативно впливають на слухачів через достатню кількість помилок, які населення вважає правильними. Зрозуміло, що над створенням тексту реклами мають працювати фахівці відповідної галузі, які знайдуть оригінальні – чи як нині люблять казати – креативні рішення, а також мовознавці-редактори, які зроблять текст грамотним, чітким і прозорим, щоб читач або слухач не мусив продиратися до суті повідомлення крізь хащі словесних неоконструкцій [1, с. 124].

Мета роботи: дослідити, визначити та проаналізувати типові мовні помилки у ЗМІ. **Матеріалом дослідження** стали рекламні оголошення, бігборди, теле- та радіореклама.

Кожного дня ми чуємо, читаємо та бачимо рекламу звідусіль. Ми знаходимо її ще не вийшовши з будинку, наприклад, в ліфті чи на дошці з оголошеннями. Реклама сьогодні міцно проникла в наше життя і закріпила свої позиції в ньому. Проблема помилок у рекламі є однією з найобговорюваніших тем, адже ЗМІ є одним із мовних авторитетів сучасного мовця, що дуже впливає на формування культури мови. Культура мови, а разом з нею і культура мислення – це відображення рівня освіченості, загальної культури, що виявляється у дотриманні норм, у вмінні висловлюватися правильно, володінні мовним етикетом та основами мовної поведінки. Зрозуміло, що не всі відразу можуть заговорити гарно та

правильно. Але деякі з нас не мають права на помилки. До таких відносять і працівників радіо, телебачення, журналістів і редакторів. Вони є взірцем для громадян нашої країни.

Історично так вийшло, що велика кількість жителів України говорить російською мовою, а це 26,7 мільйонів людей. Через це найбільшою проблемою є калькування російських слів, написання їх українськими літерами. Щодня, коли ми знаходимося на вулиці, в громадському транспорті, то бачимо багато бігбордів, плакатів, оголошень, або чуємо рекламу по радіо та телебаченню, де можемо зустріти цю помилку. Наприклад: реклама радіо “Люкс FM”, де говорять: “Люкс FM – включай настрій” замість українського *вмикай*. Або реклама відомого гірськолижного курорту України – Буковелю, де вказано, що можна “бронювати прокат спорядження”. З першого погляду це слово не викликає підозри, але все таки українською воно звучить як *спорядження*.

Ще одна з найпоширеніших проблем – це помилки у творенні ступенів порівняння прикметника, які, загалом, можна почути в теле- та радіорекламі. Вони, порівняно з іншими засобами масової інформації, більше впливають на формування культури мовлення, оскільки охоплюють більшу аудиторію.

У найвищому ступені порівняння говорять *найголовніше, найважливіше, найцікавіше*. Але замість цього в публічному мовленні використовують *саме цікаве, саме головне, саме важливе*. Наприклад: нещодавно в рекламі смартфона говорили: “*а саме головне – великий об’єм пам’яті*”. Це є грубою помилкою.

Чимало помилок маємо на оголошеннях. Наприклад: реклама кредитів, які надають “у віці від 21-го року”. “У віці” - так говорять про літніх людей. Правильно було б сказати “*віком від*”. Навіть на найвідомішому тлеканалі “1+1” вживають помилку, коли говорять девіз “*Ти не один*”, хоча правильно сказати “*Ти не сам*”.

Таким чином, через відсутність належного редакторського опрацювання маємо чималу кількість помилок в сучасній рекламі. Щоб уникнути цієї ситуації, треба займатись підвищенням мовленнєвої культури фахівців, які створюють та коригують рекламні тексти. Але не можна не відмітити те, що ми на шляху до повної відмови від використання російських слів, в цьому допомагають нововведені замітники, які посилюють увагу до питомих джерел української національної мови.

Список використаних джерел

1. Бас-Кононенко О.В. Мовна культура сучасної реклами. Культура слова. №78. 2013. С. 124-129.
2. Зикун Н.І. Культура мови ЗМІ і рівень довіри до медіа текстів. Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2012. Вип. 31. С.63-66.

Науковий керівник: *Максимець О.М., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.*

ПОНЯТТЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ МОВОЗНАВЧИХ ТЕРМІНІВ

Шаріпов Д. О., sharipov@ukr.net

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Поняття “особистість” характеризує суспільну сутність людини, пов’язану з засвоєнням різноманітного виробничого і духовного досвіду суспільства. Виявляється вона і формується в процесі свідомої діяльності й спілкування.

Взагалі, поняття «особистість» широко представлене у психологічних, філософських, соціологічних наукових джерелах. Мовна ж особистість – це людина, яка володіє сукупністю здатностей і характеристик, які обумовлюють створення і сприйняття нею текстів

(висловлювань), що вирізняються мірою структурно-мовної складності та глибиною й точністю відображення дійсності [2, 76]. Серед розробників проблеми мовної особистості називають В. Виноградова, С. Петрова, О. Потебню, О. Шахматова [1]. .

Ю. М. Караулов запропонував три рівні вивчення мовної особистості: 1) нульовий – структурно-мовний рівень, що віддзеркалює ступінь володіння повсякденною мовою. Постійною частиною структури мовної особистості на цьому рівні є комплекс збережених протягом довгого історичного часу структурних рис загальнонаціонального мовного типу, поняття якого використовується як гіпотетична передумова існування інваріантної частини; 2) перший рівень (лінгво-когнітивний) вивчення мовної особистості – виявлення та встановлення ієрархії змістів та цінностей у її картині світу, що визначається національно-культурними традиціями і суспільною ідеологією; 3) другий рівень аналізу мовної особистості (мотиваційно-прагматичний) – виявлення і характеристика мотивів та цілей, які зумовлюють її розвиток, поведінку, які керують її текстотворенням та, як наслідок, визначають ієрархію змістів та цінностей у її мовній моделі світу [4, 38].

Залежно від аспекту дослідження мовної особистості науковці вживають різні терміни: “етносемантична особистість” (С. Воркачов), “елітарна мовна особистість” (О. Сиротиніна), “мовна особистість західних та східних культур” (Т. Снітко), “емоційна мовна особистість” (В.Шаховський) та ін. [4, 56–57]. З ними пов’язане поняття “компетенція”, яке конкретизується рядом різних компетенцій: мовна / соціолінгвістична / іллокутивна / стратегічна / паравербальна / лінгво-культурна / міжкультурна / лінгвістична / вербально-когнітивна / вербально-комунікативна [4, 231].

Отже, можна сказати, що мовна особистість існує в суспільстві і розвивається, а отже володіє певною системою цінностей дотримується мовних, комунікативних норм певної спільноти.

Список використаних джерел:

1. Адамович А. Є. Роль лексикографічної компетенції у розвитку мовної культури студента. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. № 2, 2013. С.17-22.
2. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. 6-е изд. М.: Изд. ЛКИ, 2007. 264 с.
3. Психологія мовлення і психолінгвістика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.О.Калмикова, Г.В.Калмиков, І.М.Лапишина, Н.В.Марченко К.: Переяслав-Хмельницький пед. ін-т, 2008. 235 с.
4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми : підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
5. Семенюк О. А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб.. К.: Академія, 2010. 240 с.

Науковий керівник: Адамович А. Є., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ЖІНОЧЕ ЛІДЕРСТВО

Шило А. С., nastya.shilo98@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Лідерство - це здатність брати на себе відповідальність за все, що відбувається в нашому житті. Ось чому так важливо сьогодні говорити про жіноче лідерство. Це ні в якій мірі не відстоювання своєї позиції або взяття барикад. Лідерство жіноче - це вміння любити і приймати світ таким, яким він є [1].

Жінка лідер - це жінка у якої вистачає сил, енергії, ресурсів та потенціалу вести людей за собою, запалювати в них натхнення, радість, життя, мотивувати та допомагати.

На думку Я. Джорстад, лідерство не входить в систему життєвих цінностей багатьох жінок. Звідси думка, що жінки-лідери програють лідерам-чоловікам в ефективності керівництва, так як мають меншу владу, вплив і ресурси. Однак, як зазначали Маккобі і Джеклін, при більш тривалому спілкуванні жінки вирівнювалися з чоловіками по лідерству [2].

Хороший начальник - це людина безпристрасна, розумна, холоднокровна. Всі ці прекрасні якості мають мало спільного з жіночою поведінкою: емоційною, спонтанною, непередбачуваною [1].

Жінки-керівниці емоційні, навіть якщо намагаються це приховати. У цьому специфіка жіночого стилю. Від шефа чоловічої статі практично неможливо почути фразу: «Ми зробимо так, як мені підказує інтуїція». Жінка завжди зважає на свої почуття. І - що дивно - нерідко приймає успішні рішення [2].

Жінки частіше керуються критеріями «подобається – не подобається», а не «корисно - не корисно». У колективах, очолюваних жінками, завжди більше улюбленців - нелюбленців, пліток, підсиджувань, невмотивованих підвищень і звільнень. Роботу своїх співробітників жінки теж оцінюють не за обсягом виручки або рейтингом ділової активності, а як підкажуть темперамент і серце. Також, у жінок є схильність ставитися до своїх підлеглих як до дітей [3].

Жінки, які мають якостями лідера, зазвичай погоджуються ризикувати і часто стають переможцями. Хоча жінки бояться процвітати в справі або політиці, тому що підозрюють негативну оцінку з боку близьких чи далеких чоловіків [1].

Страх перед лідерством спостерігається не тільки у дорослих жінок, що може визначатися особливостями життєвого досвіду, а й у здібних, обдарованих дівчаток.

Причина криється в невпевненості жінок в собі і низькій самооцінці, доповненої відсутністю необхідного професійного честолюбства [3].

Отже, жінкою-керівником, може стати не кожна представниця прекрасної статі. Для цього потрібні сили, визначений склад характеру, цілеспрямованість, і багато інших якостей, які необхідні, щоб перемогти в жорсткому світі бізнесу. Комусь ці якості дістаються від природи, комусь доводиться виховувати їх у собі, а комусь вони і зовсім не потрібні, тому що мета таких жінок це сім'я, дім, рідні та близькі. У кожної жінки є вибір.

Список використаних джерел

1. Бендас Т. В. Психологія лідерства: навч. посібник. СПб.: Пітер, 2009
2. Боброва Л. Ю. Акмеологічні чинники розвитку професійного самовідносини жінки-керівника
3. Елізабет О'Лірі Лідерство: що потрібно знати керівнику. 10-хвилинний тренінг для менеджера / Пер. з англ. М., 2004. 192 с.

Науковий керівник: *Сременко Л.В., к.психол.н., ст.викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного.*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НООСФЕРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ В. ВЕРНАДСЬКОГО

Шликов Є.С., shlykov.egor2015@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Сучасна цивілізація зіткнулась з серйозними проблемами, які показали реальну загрозу біосфері планети і людському суспільству. У зв'язку з цим виникла необхідність розробки нової політики та стратегії, яка б дозволила вирішити ці глобальні проблеми сучасності, запобігти погіршенню якості навколишнього середовища, забезпечити не тільки теперішнє,

але і майбутнє суспільство ресурсами, необхідними для задоволення його потреб [2, с. 107]. Саме на цьому ґрунті оформилась концепція сталого розвитку суспільства, основоположником якої можна вважати В. Вернадського, який висунув поняття «сталого соціального стану суспільства на основі ноосфери».

Сутність вчення В. Вернадського про ноосферу полягає в обов'язковій узгодженості економічного, екологічного та людського розвитку таким чином, щоб від покоління до покоління не зменшувались якість і безпека життя людей, не погіршувався стан навколишнього середовища, і відбувався соціальний прогрес, який визнає потреби кожної людини [1, с. 68]. Основну увагу вчений зосереджує на проблемах взаємодії суспільства і природи та можливих наслідках такої взаємодії для всього живого. На жаль, безмежні можливості людського розвитку використані і використовуються в технізації суспільства, але не в розумному співіснуванні з природою. У цьому контексті значно зростає роль науки та наукового світогляду у розв'язанні глобальних загальнолюдських проблем і конкретних соціально-економічних завдань, що постійно виникають у суспільстві. Людина повинна будувати свої відносини з природою тільки на науковій основі, щоб передбачити наслідки цієї діяльності й регулювати їх, не завдаючи шкоди природі, не порушуючи її внутрішньої рівноваги та гармонії взаємовідносин із суспільством. Це вимагає глибоких знань об'єкта дослідження, виявлення закономірностей і тенденцій змін, що постійно відбуваються під впливом численних природно-географічних, соціально-економічних, суспільно-організаційних чинників, адекватного застосування наукових методів дослідження. Основними принципами наукового пошуку повинні бути осмисленість дій та об'єктивний науковий аналіз, обачність і обґрунтованість наукових передбачень, на цій основі суворе регулювання практичної діяльності. З таких умов наука може стати, за визначенням В. Вернадського, «новою матеріальною силою перетворення людського суспільства» [1, с. 256].

Звичайно, сучасний етап розвитку суспільства ще не є ноосферним (справді розумним), але ми вже сьогодні повинні усвідомлювати, що сталий розвиток не можливий без реального просування людства до ноосфери. Перехід до сталого розвитку усвідомили вже багато країн світу. Україна проголосила ідеологію сталого розвитку державною стратегією на ХХІ ст. Однак, відсутність поступу у формуванні національної концепції сталого розвитку та відповідної законодавчої бази віддаляє нашу державу від світового курсу переходу на шлях сталого розвитку. Така ситуація обумовлює необхідність відповідного теоретичного забезпечення для реалізації окресленої стратегії.

Список використаних джерел

1. Вернадський В. І. Вибрані праці. К. : Наук. думка, 2005. 299 с.
2. Ісакова О.І. Роль філософії в осмисленні глобальних проблем сучасності. *Key issues of education and sciences: development prospects for ukraine and poland*. Volume 3. Stalowa Wola, Republic of Poland. 2018. С. 107 – 110.

Науковий керівник: Поправко О. В., к. філос. н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного